

MIIA MÄNTYLÄ

VAASAN YLIOPISTON
VAIKUTTAVUUS KOLMANNEN
TEHTÄVÄN NÄKÖKULMASTA

Vaasan yliopisto
Levón-instituutti

Julkaisuja
No. 101

Vaasa 2002

ESIPUHE

Yliopistojen tehtävät ja haasteet ovat monipuolistumassa. Opetuksen ja tutkimuksen ohella yliopistojen odotetaan osallistuvan yhä kiinteämmin yhteiskunnan kehittämiseen yhdessä yritysten, viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Onkin alettu puhua yliopistojen kolmannesta tehtävästä.

Tässä tutkimuksessa arvioidaan Vaasan yliopiston kolmannen tehtävän toteutumista. Aineistoa on kerätty Vaasan yliopiston henkilöstöltä, yrityksiltä, valtion ja kuntien viranomaisilta sekä kansalaisilta. Tavoitteena on valottaa monipuolisesti kolmannen tehtävän aineksia yhtäältä yliopiston sisältä päin ja toisaalta yliopiston yhteistyökumppaneiden näkökulmasta.

Tutkimus palvelee myös parhaillaan käynnissä olevaa prosessia, jossa Vaasan yliopisto yhdessä muiden Vaasassa toimivien korkeakouluyksiköiden kanssa hahmottaa yhteistä aluestrategiaa. Sen hahmottamisessa on tärkeä tunnistaa yhtäältä kunkin yksikön erillinen tehtävä ja toisaalta yhteiset tehtävät. Tämä tutkimus tarjoaa aineksia Vaasan yliopiston aseman arvioimiseksi osana Vaasan korkeakoulukonsortiota.

Tutkimuksen ovat rahoittaneet Vaasan yliopistosäätiö ja Vaasan yliopisto. Kiitän rahoittajia. KTM Miia Mäntylä on tehnyt tutkimustyön ja kirjoittanut tutkimusraportin. Tehtävä ei ole ollut helppo. Kolmannen tehtävän sisältö on vielä utuinen ja siitä seuraa käsitteellisiä ja mittaamiseen liittyviä ongelmia. Tutkija ansaitsee kiitoksen uutteruudesta ja oivaltavasta moniaineksisen tutkimusmateriaalinsa erittelystä. Tutkimukseen osallistuneet yliopistolaiset ja sidosryhmien edustajat suhtautuivat tutkimukseen rakentavasti. Kiitos siitä.

Tutkimusta elävöittävät kuvat Vaasan yliopiston kampusalueelta.

Vuoden 2002 alkukesän hehkussa, kukkivan kampuksen keskellä

Hannu Katajamäki
Tutkimusjohtaja

SISÄLTÖ

ESIPUHE TIIVISTELMÄ

JOHDANTO	9
Vaasan yliopisto	11
Tutkimustehtävä	12
Tutkimuksen toteuttaminen	14
TUTKIMUKSEEN OSALLISTUNEIDEN TAUSTATIEDOT	17
Yliopistolaiset	17
Vaikutusalueen asukkaat, yritykset ja julkisyhteisöt	19
YLIOPISTON VAIKUTTAVUUDEN PERUSTEKIJÄT KOLMANNEN TEHTÄVÄN NÄKÖKULMASTA	22
Toiminta-alueen tunnistaminen	22
Yhteistyökumppaneiden tunnistaminen	25
Koulutus	25
Tutkimus	27
Kehittämishankkeet	28
Vaikuttavuuteen liittyvien toimintojen selkeys ja organisointi	30
Lähtökohtia	30
<i>Kirjallinen alueellisen toiminnan strategia</i>	30
<i>Johdon sitoutuminen alueelliseen vuorovaikutukseen</i>	30
<i>Tutkimusyhteistyöhön osallistuvien tutkijoiden ja opettajien määrä</i>	31
Yhteiskuntasuhteiden hoito	31
<i>Yliopistolaisten näkemyksiä</i>	31
<i>Yhteiskunnan näkemyksiä</i>	33
Tiedotuspolitiikka	35
<i>Yliopiston tunnettuus</i>	35
<i>Mielikuvat yliopistosta</i>	39
<i>Yliopistoa koskevan tiedon lähteet</i>	43
YLIOPISTON JA YMPÄRISTÖN YHTEISTYÖMUODOT JA TUOTOKSET	47
Yliopiston tarjoamien palveluiden käyttö	47
Yliopiston aktiivisuus yhteiskunnassa	51
Yliopistolaisten osallistuminen alueellisten strategioiden ja toimintarakenteiden suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin	51
Yliopistolaisten saamat toimeksiannot	52

Yliopiston tutkimus- ja kehittämistoiminta	53
<i>Alueellisen kehittämiss politiikan</i>	
<i>innovatiivisuus / tutkimuspainotteisuus</i>	54
Henkilökunnan sähköinen yhteydenpito	54
Yliopistolaisten jäsenyydet ja luottamustehtävät	
yhteiskunnan eri toiminnoissa	55
<i>Osallistuminen aluetta koskevaan päätöksentekoon</i>	57
<i>Opiskelijoiden osallistuminen huono-osaisten</i>	
<i>tukemiseksi järjestettyihin aktiviteetteihin</i>	58
Yliopiston osallistuminen kulttuuritapahtumiin	58
Kestävän kehityksen juurruttaminen yliopistossa ja	
toimet tietoisuuden lisäämiseksi	59
Yliopiston merkitys alueellaan	60
Alueen innovatiivisuuden ja synergian indikaattorit	60
<i>Alueen koulutustaso</i>	60
<i>Uudet yritykset / väestö</i>	63
<i>Tutkimus- ja kehittämistoiminta alueella</i>	64
<i>Yliopiston tuottamat rahavirrat</i>	67
Alueen inhimillisen pääoman kehittäminen	68
Yliopistoon sisään otetut ja tutkinnon suorittaneet	68
Opiskelijoiden jakautuminen kotipaikkakunnittain	69
Valmistuneiden työllistyminen alueelle	71
Työssä oleville tarjottujen kurssien määrä	76
Johtamiskoulutuksen tarjonta	76

ARVIO YLIOPISTON VAIKUTTAVUUDESTA VIIDELLÄ

VAIKUTTAVUUDEN OSA-ALUEELLA	77
Inhimillisen pääoman kartuttaminen	77
Kulttuurin kehittäminen	78
Hyvinvoinnin lisääminen	77
Kansalaisten hyvinvointi	79
Yritysten menestyminen	79
Julkisen hallinnon kehittyminen	80
Sosiaalisen pääoman kartuttaminen	80
Kestävän kehityksen edistäminen	81

VAASAN YLIOPISTON KOLMANNEN TEHTÄVÄN

TOTEUTUMINEN	84

LÄHTEET	90

LIITTEET	93

TIIVISTELMÄ

Yliopiston henkilökunta näkee yliopistonsa ensisijassa alueellisena vaikuttajana. Kansallista ja kansainvälistäkään tehtävää ei saa unohtaa, sillä ellei tutkimuksen ja opetuksen taso yllä kansainväliselle tasolle, yliopisto ei pysty vaikuttamaan alueellisestikaan. Yliopiston tärkeimpinä yhteistyötahoina nähdään muut yliopistot, oppilaitokset, yritykset ja kunnat. Yliopistolaisten mielestä yliopiston suhteita yhteiskuntaan tulisi kehittää ja alueellisen vaikuttamisen tulisi sisältyä jokaisen yliopistolaisen toimenkuvaan. Tällä hetkellä yliopistolaisten vaikuttaminen alueen päätöksentekoon on pitkälti henkilökohtaisen kiinnostuksen varassa.

Yliopistoa ympäröivät tahot kokevat tärkeäksi, että yliopisto vaikuttaa alueellisesti. Ne toivovat nykyistä voimakkaampaa pyrkimystä alueen kehityksen edistämiseen. Parhaassa tapauksessa yliopisto nähdään koko entisen Vaasan läänin kehityksen veturina. Etenkin julkisella sektorilla on suuria odotuksia Vaasan yliopiston suhteen. Yliopistoa koskevasta tiedostaan ulkopuoliset tahot saavat pääosan maakuntalehtien, yliopiston tiedotuslehtien ja esitteiden sekä yliopiston järjestämien seminaarien kautta.

Yleisön suhtautuminen Vaasan yliopistoon on pääosin myönteistä. Yliopistoa pidetään asiantuntevana ja korkeatasoisena laitoksena, mutta ei kovin tunnettuna, ulospäinsuuntautuneena tai aktiivisena yhteiskunnassa. Ympäristön ja yliopiston vuorovaikutuksen arvellaan kuitenkin lisääntyneen viime vuosien aikana. Vaasan yliopiston tarjoamien palveluiden hyödyntäminen ei ole ollut kovin runsasta. Etenkin pienimmille yrityksille yliopisto on jäänyt etäiseksi. Myönteisimmin Vaasan yliopistoon suhtautuvat lähialueilla asuvat, korkeasti koulutetut ja virastoissa ja isoissa organisaatioissa työskentelevät.

Yliopisto on merkittävä toimija entisen Vaasan läänin alueella, etenkin Pohjanmaalla. Jotta ympäristö voisi täysipainoisesti hyötyä siitä, sen olisi aktiivisesti suuntauduttava entistä enemmän ympäröivään yhteiskuntaan.

Vaasan yliopiston vaikuttavuutta on tässä tutkimuksessa tarkasteltu monesta näkökulmasta. Yliopiston henkilökunnalle osoitettiin kysely, jossa selvitettiin heidän näkemyksiään yliopiston vaikuttavuudesta. Lisäksi rehtoria, dekaaneja sekä muita yliopiston vaikuttavuuden avainhenkilöitä haastateltiin henkilökohtaisesti. Yliopiston ulkopuolisia sidosryhmiä lähestyttiin ensin puhelinhaastattelujen avulla. Sen jälkeen alueen asukkaille sekä yritysten ja julkisorganisaatioiden johdolle lähetettiin postikysely. Lisäksi tutustuttiin yliopistojen vaikuttavuutta käsittelevään kirjalliseen materiaaliin.

JOHDANTO

Vaasan yliopiston rehtori asetti 9.12.1999 työryhmän laatimaan Vaasan yliopiston vaikuttavuusstrategian ja toimenpideohjelman, jonka hallitus hyväksyi kokouksessaan 4.12.2000. Osana strategiaa esitettiin tehtäväksi kattava analyysi Vaasan yliopiston vaikuttavuudesta. Strategian mukaan analyysin kohteena tulee olla vaikuttavuuden nykytila ja muodot ympäristön näkökulmasta. Osana vaikuttavuusanalyysiä määritellään yliopiston toiminnan kannalta keskeiset sidosryhmät ja avainhenkilöt, yhteistoimintamuodot ja niiden kehittämistarpeet.

Yliopiston vaikuttavuudeksi määritellään kaikki toiminta, jonka yliopisto saa aikaan joko suorasti tai epäsuorasti. Yliopiston vaikutukset yhteiskuntaan näkyvät tieteellisen tutkimuksen tuloksina, julkaisuina ja niiden hyödyntämisenä sekä tutkimukseen perustuvan opetuksen tuloksina eli yhteiskuntaan sijoittuvina osaavina asiantuntijoina. Yliopistojen ja korkeakoulujen tehtävä ei kuitenkaan rajoitu yleisen sivistystason ylläpitoon, uuden tiedon muodostamiseen tai ammattilaisten kouluttamiseen. Korkeakoulujen ja elinkeinoelämän välisestä vuorovaikutuksesta on tullut vakaan taloudellisen kehityksen elinehto (Kinnunen 2001: 7).

Yliopistoissa on perinteisesti elänyt humboldtilainen sivistysihanne – ajatus tieteen ja opetuksen vapaudesta ja itseisarvosta. Tämän yliopistoihanteen rinnalle on viime aikoina kirinyt pragmaattisen yliopiston ihanne. Sillä tarkoitetaan yliopiston tutkimuksen ja opetuksen yhteiskunnallisen merkittävyyden ja vaikuttavuuden korostamista. Sen mukaan toimittaessa alueelliset yliopistoyksiköt ovat entistä enemmän sekä rahallisesti että toiminnallisesti yhteydessä ympäröivään yhteiskuntaan. Yliopiston on pyrittävä hyödyllisyyteen ja vastuuseen ympäröivästä yhteiskunnasta. (Ilmonen 2001.)

Yliopiston yhteiskunnallisen toimijan rooli on korostumassa. Yliopistojen on reagoitava yhteiskunnan muutoksiin ja vastattava ympäristön niille asettamiin odotuksiin. Tätä alueellista tehtävää kuvataan

käsitteellä ”yliopiston kolmas tehtävä”. Yliopiston vaikuttavuutta voidaan tarkastella toimintamuodoittain ja toimintaympäristöittäin. Toimintamuodot ovat tutkimus, koulutus, yliopiston taloudelliset vaikutukset, kulttuurillinen toiminta ja yhteiskunnallinen toiminta. Toimintaympäristöt taas voivat vaihdella paikallisesta alueelliseen ja valtakunnallisen kautta kansainväliseen. (Vaasan yliopiston vaikuttavuusstrategia ja toimenpideohjelma 2000.)

Korkeakouluille on asetettu tavoitteeksi, että ne laativat ulkoisen toiminnan strategian, jossa alueellinen kehittäminen on otettu huomioon. Keskeisenä tavoitteena on lisätä yliopistojen ja työelämän yhteyksiä ja yliopistojen alueellisia vaikutuksia. Korkeakoulujen alueellisista vaikutuksista on saatavissa melko vähän tutkimustietoa. Tähänastiset tulokset kuitenkin viittaavat siihen, että vaikutukset jäävät helposti pikemminkin paikallisiksi kuin alueellisiksi. (Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmä 2001: 30, 70.)

Nykyisessä hallitusohjelmassa nähdään, että alueiden kehitykseen vaikuttaa eniten osaamisen kehittäminen. Osaamisen ja uusien innovaatioiden synnyn taustalla on korkeatasoinen perustutkimus, jonka päävastuu on yliopistoilla. Toivottavaa on, että yliopistojen alueelliset vaikutukset heijastuvat laajasti niiden ympäristöön myös yliopistopaikkakuntien ulkopuolelle. Sekä yliopistojen että ammattikorkeakoulujen on nykyistä enemmän verkostoiduttava alueen elinkeinoelämän ja muiden toimijoiden kanssa. Etenkin ammattikorkeakoulujen keskeinen tehtävä on vastata alueellisiin kehittämistarpeisiin. Yliopistot sen sijaan on nähtävä pääosin valtakunnallisina yksikköinä. (Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmä 2001: 4–5, 32.)

Vaasan yliopiston vaikuttavuutta on viimeksi tutkittu 1990-luvun alussa, jolloin aiheesta julkaistiin raportti nimellä Vaasan yliopiston vuorovaikutussuhteet (Mikkonen, Stenman, Bonnici 1993). Tutkimus oli kuitenkin osin erisisältöinen kuin nyt tehtävä vaikuttavuusanalyysi, joka pyrkii sekä määrittelemään yliopiston keskeiset sidosryhmät ja avainhenkilöt että luomaan näkemystä yliopiston epäsuorista vaikutuksista ympäristöönsä.

Vaasan yliopisto

Vaasan yliopisto on 4600 opiskelijan ja 380 työntekijän tiedeyliopisto, jossa tutkitaan ja opiskellaan kauppatieteitä, yhteiskuntatieteitä, tekniikkaa sekä kieliä, kulttuuria ja viestintää. Vuonna 2002 Vaasan yliopistoon otetaan noin 700 uutta opiskelijaa. Yliopistossa on neljä tiedekuntaa: informaatioteknologian tiedekunta, kauppatieteellinen tiedekunta, humanistinen tiedekunta ja yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Tiedekuntajako on uudistettu vuoden 2002 alusta.

Informaatioteknologian tiedekunnassa luetaan ja tutkitaan taloudellisten ilmiöitten matemaattista ja tilastollista mallintamista, uusia tiedonkäsittelymenetelmiä, energiatekniikkaa ja taloutta. Kauppatieteellisessä tiedekunnassa perehdytään yrityksen rahoitukseen ja rahoitusmarkkinoihin, yrityksen tilinpäätöksiin, yrityksen kannattavuuden mittaamiseen, yritysjohdon laskentatoimeen, yrittäjyyteen, johtajuuteen, kuluttajakäyttäytymiseen, yritysten kansainvälistymiskäyttäytymiseen, idänkaupan juridiikkaan, tietotekniikkaoikeuteen, tuoteinnovaatioihin sekä kansainväliseen talouteen ja integraatioon. Humanistisessa tiedekunnassa opiskellaan sekä kieliä että viestintää. Sen oppiaineita ovat ammattikielit, monikielisyys (kielikylpy), kulttuurien välinen viestintä, kääntäminen, kulttuuri ja kirjallisuus sekä multimedia- ja tietoverkkopainotteinen viestintä. Yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa puolestaan keskitytään hallinnon ja oikeuden vertailuihin, julkisjohtamiseen, evaluaatioon, hyvinvointivaltioon ja palvelujen tuottavuuteen sekä aluetalouteen.

Tiedekuntien lisäksi Vaasan yliopistossa toimivat Levón-instituutti, tiedekirjasto Tritonia sekä Conradi Oy. Levón-instituutti on yliopiston tutkimus- ja koulutuskeskus, joka organisoii yliopiston ulkopuolisella rahoituksella hoidettavia tutkimus-, koulutus- ja kehittämispalveluja sekä vastaa avoimen yliopiston toiminnasta. Levón-instituuttiin kuuluu myös Vaasan yliopiston Seinäjoen toimipiste. Tritonia on Vaasan yliopiston, Österbottens högskolanin (Åbo Akademi) ja Svenska handelshögskolanin yhteinen kirjasto. Technobothnia puolestaan on

Vaasan yliopiston, Vaasan ammattikorkeakoulun ja Svenska yrkeshögskolanin yhteinen sähkö-, tieto-, kone- ja rakennus- ja ympäristötekniikan opetus- ja tutkimuslaboratorio. Sitä hallinnoi Conradi Oy.

Tutkimustehtävä

Tutkimuksen tarkoituksena on tehdä kattava analyysi Vaasan yliopiston vaikuttavuudesta sen lähiympäristössä ja laajemmalla alueella. Tutkimuksessa painotetaan yliopiston vaikuttavuutta kolmannen tehtävän näkökulmasta. Analyysi pohjautuu Kinnusen (2001) määrittelemiin yliopiston vuorovaikutuksen arvottamiskriteereihin, joista tähän tutkimukseen valitut on esitetty taulukossa 1. Kinnusen mukaan sivistysaatteellinen kasvatus ja vapaa tieteen harjoittaminen eivät riitä yliopiston perustehtäväksi. Yliopistojen on lisäksi panostettava yhteiskunnan muiden sektoreiden kehittämiseen.

Korkeakoulujen alueellista vaikuttavuutta voidaan lähestyä ainakin neljältä suunnalta: aluekehitys- ja rakennepolitiikan näkökulmasta, koulutuksen vaikuttavuuden näkökulmasta, tiede- ja teknologia-politiikan näkökulmasta sekä korkeakoulun ja alueen vuorovaikutuksen näkökulmasta. Kinnusta mukaillen tässä tutkimuksessa painopiste on vuorovaikutusnäkökulmalla. Koska yliopistojen alueelliset vaikutukset ja vaikuttavuus ulottuvat yksilön, organisaation, alueen ja yhteiskunnan tasolle, kaikkia tuloksiin vaikuttavia ketjuja on mahdollista osoittaa yksittäisessä arvioinnissa. Suurin osa tuloksista on välillisiä. Siksi vaikuttavuuden arviointiin on perusteltua sisällyttää rakenteellisia, prosesseihin liittyviä ja lopputulosta kuvaavia muuttujia. Lisäksi korkeakoulujen ja alueen vuorovaikutuksellisuutta voidaan arvioida tarkastelemalla alueen innovaatioverkostoja ja alueen innovatiivisuutta. (Kinnunen 2001: 6–16.)

Taulukko 1. Tutkimukseen valitut yliopiston alueellisen roolin arvioinnin kohteet ja kriteerit (vrt. Kinnunen 2001: 17–19).

Korkeakoulun ”kolmannen tehtävän” hallinta	Korkeakoulun ja alueen yhteistyömuodot ja tuotokset	Alueellisen toiminnan tuotokset ja tuloksellisuus
1. Alueen avaintahojen ja niiden merkittävyyden määrittely a) koulutuksessa b) tutkimuksessa c) yhteiskunnallisessa palvelutehtävässä 2. Korkeakoulujen sisäisen kehittämistoiminnan tavoitteiden selkeys ja organisointi - kirjallinen alueellisen toiminnan ohjelma tai strategia - johdon sitoutuminen alueelliseen vuorovaikutukseen organisaation kaikkialla tasoilla - tiedotuspolitiikka ja onnistuminen imagon luomisessa - tutkimusyhteistyöhön osallistuvien tutkijoiden ja opettajien määrä ja kattavuus	3. Mahdollistava alueell. toim.malli - korkeakoulun edustajien osallistuminen alueellisten strategioiden ja toimintarakenteiden suunnitteluun ja arviointiin	9. Alueen innovatiivisuuden ja synergian indikaattorit - alueen koulutustaso - uudet yritykset/väestö
	4. Inhim. pääoman kehittäminen - valmistuneiden työllistym. alueelle - työssä oleville tarjottujen kussien määrä ja käytännön järjestelyt - johtamiskoulutuksen tarjonta	Tiede ja teknologia-politiikan tuki ja aluekehityksen tehokkuus
	5. Liike toiminnan kehittäminen - osallistuminen yritysten suoraan konsultointiin	10. Aluekehitystoimenpiteet - alueellisen kehittämiss politiikan innovatiivisuus/tutkimuspainotteisuus
	6. Vuorovaikutteinen oppim. ja sosiaalisen pääoman kehittäminen - osallistuminen aluetta koskevaan päätöksentekoon 7. Hyvinvointivastuu - opiskelijoiden osallistuminen huono-osaisten tukemiseksi järjestettyihin aktiviteetteihin 8. Korkeakoulun sitoutuminen kestävään kehitykseen - kestävä kehityksen juurruttaminen korkeakoulun sisälle - kontribuutiot kestävä kehitystä koskevan tietoisuuden lisäämiseksi	Alueellinen identiteetti
11. Alueellisen kulttuurin kehittäminen - korkeakoulujen osallistuminen kulttuuritapahtumiin		

Tehtävän vaikuttavuusanalyysin aiheet voidaan jakaa kolmeen osaan. Ensimmäisen osan muodostaa niin sanotun ”kolmannen tehtävän” hallinta. Siihen kuuluvat oman alueen määrittely ja tuntemus, oman alueen avaintahojen määrittely niin koulutuksen ja tutkimuksen kuin kehittämishankkeidenkin kannalta sekä arvio vaikuttavuuden tavoitteiden selkeydestä ja kolmannen tehtävän toteuttamisen organisoinnista.

Toisen osan muodostavat yliopiston ja oman alueen yhteistyömuodot ja niiden tuotokset. Analyysissä perehdytään yliopiston ja sen sidosryhmien yhteistyön laatuun ja laajuuteen: paljonko ja minkälaiseen yhteistyöhön yliopistolaiset ovat osallistuneet ja mikä on sidosryhmien näkemys yhteistyöstä. Analyysissä tarkastellaan myös yliopiston taloudellista merkitystä alueellaan: yliopistoa työllistäjänä ja yliopiston synnyttämiä rahavirtoja. Lisäksi tarkastellaan oman alueen innovatiivisuuden ja synergian osoittimia, kuten koulutustason ja työpaikkojen kehitystä, uusia yrityksiä suhteessa väestöön sekä sidosryhmien arvioita yliopiston innovatiivisuudesta ja vaikuttavuudesta.

Analyysin kolmas osa muodostuu kokoavista arvioista yliopiston merkityksestä alueen inhimillisen ja sosiaalisen pääoman kartuttamisessa, kulttuurin kehittämisessä, kansalaisten, yritysten ja julkisen hallinnon hyvinvoinnin sekä kestäväen kehityksen edistämisessä.

Tutkimuksen toteuttaminen

Korkeakoulujen alueellisen roolin arviointi on melko uusi ilmiö ja sen jäsentämistavat ovat vielä puutteellisia; jopa vaikuttavuuden käsitteen haltuunotto on todettu vaikeaksi (Kinnunen 2001: 7). Vaikuttavuutta tulisi kuitenkin pyrkiä tarkastelemaan mahdollisimman monipuolisesti. Tässä tutkimuksessa yhdistettiin usealla tavalla kerättyä tutkimusaineistoa. Tarkasteluajanjaksona olivat vuodet 1990–2000. Lisäksi tuloksia verrattiin osin aiemman Vaasan yliopiston vuorovaikutussuhteita käsittelevän tutkimuksen tuloksiin. Yksittäisen yliopiston vaikuttavuuden arvioinnin realistisena aikajaksona pidetään vähintään viittä vuotta (Kinnunen 2001: 14).

Yliopiston synnyttämiä rahavirtoja ja yliopistoa työllistäjänä arvioitiin yliopiston vuosikertomuksista saatavien tietojen perusteella. Alueen koulutustason ja työpaikkojen kehitystä sekä uusien yritysten määrää väestön suhteen tarkasteltiin tilastokeskuksen tilastojen pohjalta.

Kolmannen tehtävän hallintaan liittyen yliopiston henkilökunnalle osoitettiin kysely, jossa tiedusteltiin yliopistolaisten näkemyksiä yliopiston toiminta-alueesta sekä toiminnan avaintahoista koulutuksen, tutkimuksen ja kehittämishakkeiden saralla. Samassa yhteydessä yliopistolaisia pyydettiin arvioimaan vaikuttavuustavoitteiden selkeyttä ja esittämään mielipiteensä kolmannen tehtävän toteuttamisen organisoinnista.

Yliopiston ja sen sidosryhmien yhteistyöhön liittyen yliopistolaisilta kysyttiin heidän osallistumisestaan alueellisten strategioiden suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä tutkimukseen, koulutukseen ja kehittämiseen liittyviä toimeksiantajiaan. Yliopistolaisilta tiedusteltiin myös heidän näkemyksiään siitä, miten Vaasan yliopisto vaikuttaa alueensa kulttuurin ja henkisen pääoman kehittymiseen konkreettisella tasolla. Kysely lähetettiin sisäisen postin kautta runsaalle kolmelle sadalle yliopiston henkilöstöön kuuluvalla poislukien sivutoimiset tuntiopettajat. Lisäksi haastateltiin henkilökohtaisesti yliopiston rehtoria, vararehtoria, dekaaneja sekä muita keskeisiä toimijoita, yhteensä kuusitoista (liite 1).

Yliopistolaisille tehdyn kyselyn perusteella saatiin tietoa yliopiston ulkopuolisista toimeksiantajista. Näistä tärkeimpien, kuten Pohjanmaan liiton, Vaasan kaupungin, Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan TE-keskusten sekä maa- ja metsätalousministeriön, edustajia haastateltiin puhelimitse. Toimeksiantajilta tiedusteltiin heidän kokemustaan yhteistyöstä yliopiston kanssa sekä perusteita yliopiston valintaan yhteistyökumppaniksi. Puhelinhaastatteluja tehtiin 16 kappaletta.

Aiempien vaiheiden pohjalta laadittiin postikysely, joka suunnattiin Vaasan yliopiston vaikutusalueen (Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa) kuntien edustajille, yritysten edustajille ja asukkaille. Kyselyssä tiedusteltiin Vaasan yliopiston ja sen laitosten yleistä

tunnettuutta, yliopiston palvelujen hyödyntämisastetta, vastaajan näkemyksiä yliopiston vaikuttavuudesta sekä sitä, mistä vastaaja saa yliopistoa koskevaa tietoa. Kysely lähetettiin 510:lle vastaajalle kuntien asukaslukujen suhteessa. Yrityksille ja asukkaille postitettiin molemmille 200 kyselyä, kuntien ja julkishallinnon edustajille 110. Yritysten yhteystiedot saatiin Yritystele 2002 -CD-romilta. Julkishallinnon ja yksityisten vastaajien yhteystiedot kerättiin Vaasan telealueen puhelinluettelosta 2002.

Tutkimuksen eri vaiheiden perusteella laadittiin kattava analyysi Vaasan yliopiston vaikuttavuudesta alueellaan. Painopiste on yliopiston lähialueilla, kuitenkin unohtamatta yliopiston laajempia valtakunnallisia ja kansainvälisiä vaikutuksia.

TUTKIMUKSEEN OSALLISTUNEIDEN TAUSTATIEDOT

Yliopistolaiset

Yliopiston henkilökunnalle osoitettu kysely (liite 2) lähetettiin 345:lle yliopistolaiselle. Siten kyselylomakkeen saivat kaikki muut henkilökuntaan kuuluvat paitsi sivutoimiset tuntiopettajat ja tuntipalkkaiset tutkimusapulaiset. Vastauksia saapui määräaikaan mennessä 69, joten vastausprosentiksi tuli 20,0. Lukua on pidettävä huomattavan vaatimattomana. Osaksi heikko vastausprosentti johtunee tutkimuksen ajankohdasta: joului- ja vuodenvaihdet ehkä vähensivät vastausintoa. Kiire ei kuitenkaan voine olla ainoa syy, vaan vähäiseen vastaamisinnokkuuteen lienevät vaikuttaneet myös lomakkeen ulkoasu, osin vaikeahkot kysymykset sekä se, ettei yliopiston vaikuttavuutta koeta oman työn kannalta läheiseksi. Toisaalta muutama vastanneista oli sitä mieltä, ettei vaikuttavuutta kannata tutkia omana aiheenaan, koska se on niin kiinteästi sidoksissa yliopiston koko toimintaan.

Vastausten määrä vaihteli laitoksittain merkittävästi (taulukko 2). Levón-instituutin työntekijät vastasivat aktiivisesti (32 % vastauksista), mihin lienee vaikuttanut, että tutkimus tehtiin instituutissa. Lisäksi instituutilla on tärkeä rooli yliopiston ulkoisten palvelujen tarjoajana. Toiseksi eniten vastauksia saapui tietotekniikan ja tuotantotalouden laitokselta (25%) ja kolmanneksi eniten hallintopalveluista (8 %). Muut laitokset jäivät muutaman prosentin tasolle.

Taulukko 2. Saapuneet vastaukset tiedekunnittain (n=65).

Tdk/laitos	Kpl	%-osuus
Erillislaitokset (Levón, kirjasto, atk-keskus)	24	36,9 %
Hallintopalvelut	5	7,7 %
Humanistinen tdk.	7	10,8 %
Kauppätieteellinen tdk.	25	38,5 %
Yhteiskuntatieteellinen tdk.	4	6,2 %
Yhteensä	65	100,1 %

Vastaukset jakaantuivat vastaajien toimien/virkojen suhteen varsin tasaisesti (taulukko 3). Vastaajista professoreita oli kuitenkin melko suuri osuus suhteessa professorien määrään yliopistolla.

Taulukko 3. Vastaajien virat/toimet (n=63).

Virka/toimi	Kpl	%-osuus
Tutkija	11	17,5 %
Projekt- tms. päällikkö	12	19,0 %
Lehtori/ pt. tuntiopettaja	7	11,1 %
Professori	11	17,5 %
Assistentti/yliaassistentti	5	7,9 %
Sihteeri tms.	4	6,3 %
Suunnittelija tms.	5	7,9 %
Dekaani/yksikön johtaja	4	6,3 %
Muu	4	6,3 %
Yhteensä	63	100,0 %

Vastaajien palvelusaika Vaasan yliopistossa vaihtelee merkittävästi (taulukko 4). Osalla vastaajista oli ainoastaan parin kuukauden kokemus yliopistolla työskentelystä, kun taas joillakin aika ylitti 30 vuotta.

Taulukko 4. Vastaajien työskentelyaika Vaasan yliopistossa (n=61).

Palveluaika	Kpl	%-osuus
0–2 vuotta	14	23,0 %
3–5 vuotta	13	21,3 %
6–10 vuotta	15	24,6 %
11–20 vuotta	11	18,0 %
20 vuotta tai enemmän	8	13,1 %
Yhteensä	61	100,0 %

Myös tutkinnon suorittamisvuosi jakautui vastaajilla tasaisesti (taulukko 5). Enemmistö vastaajista oli suorittanut viimeisimmän tutkintonsa 1990-luvulla. Melko moni jätti ilmoittamatta tutkintovuotensa.

Taulukko 5. Viimeisimmän tutkinnon suorittamisvuosi (n=57).

Tutkinnon suorittamisvuosi	Kpl	%-osuus
1980 tai aiemmin	10	17,5 %
1981–1990	11	19,3 %
1990–1995	15	21,7 %
1996–2000	16	23,3 %
2001	5	8,8 %
Yhteensä	57	100,0 %

Vastanneista noin puolet oli koulutukseltaan maisteritasoisia ja viidenes tohtoreita. Lisensiaatteja sekä koulutukseltaan muita, ei yliopistotutkintoa omaavia, oli molempia noin 14% vastaajista.

Vaikutusalueen asukkaat, yritykset ja julkisyhteisöt

Vaikutusalueen asukkaille, yrityksiensä ja hallinnon johtohenkilöille (myös joillekin oppilaitoksille) lähetettiin postikysely liittyen yliopiston tunnettuuteen ja heidän mielikuviinsa yliopistosta. Lomake pyrittiin lähettämään suomeksi suomenkielisille ja ruotsiksi ruotsinkielisille (liite 3). Yhden karhukierroksen jälkeen lomakkeita palautui 510:stä lähetetystä 243, joten vastausprosentiksi kokonaisuudessaan tuli 47,6%. Vastausprosenttia voitaneen pitää kohtuullisena, vaikkakin hieman tavoiteltua alhaisempana. Vastausaktiivisuus vaihteli kuitenkin kohde-ryhmittäin. Selvästi ahkerimmin kyselyn palauttivat kuntien, koulujen yms. edustajat. Heille lomakkeita lähetettiin 110. Niistä palautui 79 tehden vastausprosentiksi 71,8%. Toiseksi ahkerimmin vastailivat asukkaat, joille lähetetyistä 200 lomakkeesta palautui 89 (44,5%). Yrityksiin lähetetyistä 200 lomakkeesta palautui 75 (37,5%).

Maakunnittain tarkasteltuna parhaiten vastasivat eteläpohjalaiset, joiden vastausprosentiksi tuli 58,2%. Keski-Pohjanmaan vastausprosentti oli 46,7% ja Pohjanmaan ainoastaan 41,1%. Tähän vaikuttivat ilmeisesti osittain alueen ruotsinkieliset kunnat, joissa Vaasan yliopistoa ei koeta kovin läheiseksi eikä sen takia ehkä nähty tärkeäksi vastata. Ruotsin- tai kaksikielisten pienten kuntien vastausprosentti oli ainoastaan 33,3%. Ruotsinkielisiä lomakkeita lähetetyistä 78:stä palautui 29 (37,2%) eli 11,9% kaikista palautuneista lomakkeista. Palautetuista lomakkeista 32,5% oli Pohjanmaalta, 49,8% Etelä-Pohjanmaalta ja 17,3% Keski-Pohjanmaalta. Alueen suurimmat kaupungit kunnostautuivat vastaamisessa. Kokkolan, Pietarsaaren, Seinäjoen ja Vaasan vastausprosentti oli keskiarvoa parempi 52,4%.

Vastaajista 32,0% oli naisia ja 68,0% miehiä. Miesten suuri osuus johtuu siitä, että kysely suunnattiin yritysten ja julkisen puolen johtohenkilöille, joista enemmistö on miehiä. Aasukkaiden osalta kohderyhmä ja vastaukset jakautuivat sukupuolen mukaan melko tasaisesti. Vastaajien ikäjakauma oli melko tasainen (taulukko 6). Tosin nuorimpia ja vanhimpia vastaajia oli muita vähemmän.

Taulukko 6. Vastaajien syntymävuodet (n=238).

Syntymävuosi	Kpl	%
1920–1941	36	15,1
1942–1951	87	36,4
1952–1961	60	25,1
1962–1971	38	15,9
1972–1984	18	7,5
Yhteensä	239	100,0

Vastaajista huomattava osuus oli korkeakoulutettuja (taulukko 7). Korkeakoulututkinto oli 40,2%:lla vastaajista. Runsaalla viidenneksellä vastaajista oli ylioppilas- tai ammattikoulututkinto ja viidenneksellä opistotasoinen tutkinto. Ainoastaan kansakoulun tai peruskoulun käyneitä vastaajista oli runsaat 10% ja ammattikorkeakoulun käyneitä 4%.

Taulukko 7. Vastaajien koulutustausta (n=241).

Koulutus	Kpl	%
Kansa-, keski- tai peruskoulu	29	12,0
Ammatti-, tekninen-, kauppakoulu tai ylioppilas	57	23,7
Opistotasoinen tutkinto	48	19,9
Ammattikorkeatutkinto	10	4,1
Korkeakoulututkinto	97	40,2
Yhteensä	241	99,9

Yrityksistä ja julkiselta puolelta palautuneista lomakkeista puolet oli yrityksistä, 39,1% kunnan tai valtion virastossa työskenteleviltä, noin 4% oppilaitoksista ja noin 7% muusta julkisen sektorin työpaikasta. Suurin osa (38,3%) vastauksista saapui pienistä, 1–19 hengen työyhteisöistä (taulukko 8). Sitä suuremmista yksiköistä vastauksia tuli kustakin noin 10–15% vastauksista. Pienimmät työyhteisöt olivat yleensä yrityksiä, suurimmat kuntia ja kaupunkeja.

Taulukko 8. Vastaajien työyhteisön henkilöstömäärä (n=154).

Henkilöstömäärä	Kpl	%
0–19	59	38,3
20–49	16	10,4
50–99	19	12,3
100–199	15	9,7
200–499	24	15,6
500–	21	13,6
Yhteensä	154	99,9

Kyselyyn vastanneiden selkeä enemmistö (72,4%) toimi yhteisössään johtavassa asemassa. Toimihenkilöksi rinnastettavia vastaajista oli noin 17% ja yrittäjiä vajaa 10%.

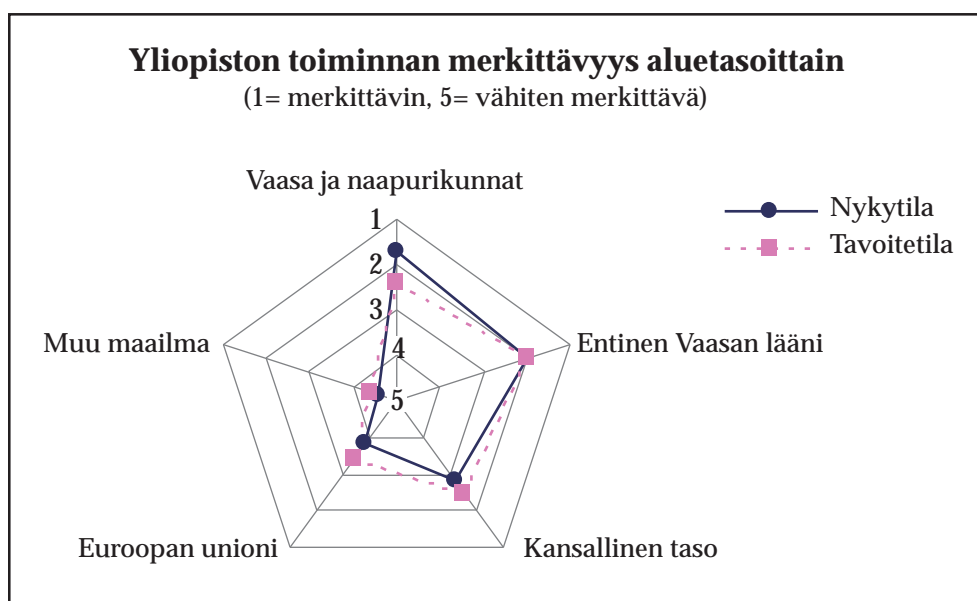
YLIOPISTON VAIKUTTAVUUDEN PERUSTEKIJÄT KOLMANNEN TEHTÄVÄN NÄKÖKULMASTA

Yliopiston kiinteää koulutus- ja tutkimusyhteistyötä yritysten ja julkisorganisaatioiden kanssa sekä sen aktiivista osallistumista alueen kehityksen suunnitteluun kutsutaan yliopiston kolmanneksi tehtäväksi (Kinnunen 2001: 7).

Tässä tutkimuksessa Vaasan yliopiston kolmannen tehtävän hallintaa on pyritty arvioimaan monesta näkökulmasta. Yliopiston henkilökuntaa sekä alueen asukkaita, yrityksiä ja julkisyhteisöjä on lähestytty kirjallisella kyselyllä. Sen lisäksi yliopiston rehtoreita, dekaaneja ja professoreita on haastateltu henkilökohtaisesti. Yliopiston toimeksiantajia ja alueen ykköslehtien päätoimittajia on haastateltu puhelimesa. Tämän lisäksi on tutustuttu kirjalliseen ja tilastolliseen materiaaliin yliopistojen, etenkin Vaasan yliopiston vaikuttavuudesta. Näin on pyritty kattavaan kuvaan Vaasan yliopiston vaikuttavuudesta etenkin kolmannen tehtävän näkökulmasta.

Toiminta-alueen tunnistaminen

Vaasan yliopiston henkilöstölle lähetetyn kyselyn perusteella yliopistolaiset pitävät tällä hetkellä yliopiston toimintaa merkittävimpana paikallisella tasolla Vaasassa ja sen lähialueella (kuva 1). Toiseksi merkittävintä toiminta heidän mukaansa on entisen Vaasan läänin alueella. Yleisenä periaatteena tuntui olevan, mitä lähempänä yliopistoa alue on, sitä merkittävämpää yliopiston toiminta siellä on. Muutama vastaaja tosin pitää tärkeimpinä Euroopan Unionia ja muuta maailmaa.

Kuva 1. Vaasan yliopiston toiminnan merkittävyys aluetasoin yliopiston henkilökunnan mukaan (n=66).

Kauppätieteellisestä tiedekunnasta olevista vastaajista muutama näkee, että Vaasan yliopiston toiminta on merkittävintä Euroopan unionin tai muun maailman tasolla. Erillislaitoksissa (pääosin Levón-instituutissa) taas pidetään entistä Vaasan lääniä lähes yhtä tärkeänä kuin Vaasaa ja sen naapurikuntia. Osa tutkijoista ja projektipäälliköistä pitää toimintaa Suomen tasolla merkittävimpänä ja seuraavina Vaasaa ja entistä Vaasan lääniä.

Vastaukset jakautuivat tasaisemmin kysyttäessä, millä aluetasolla toiminnan tulisi olla merkittävintä. Yleisimmän käsityksen mukaan toiminnan tulisi olla merkittävintä entisen Vaasan läänin alueella ja toiseksi merkittävintä Vaasan kaupungin ja naapurikuntien alueella (taulukko 9). Entisen Vaasan läänin alue on tärkeä tutkijoille ja Levón-instituutin vastaajille, mikä onkin luonnollista, koska he saavat ehkä keskimääräistä enemmän toimeksiantoja läänin eri toimijoilta. Moni pitää merkittävimpinä alueina myös koko Suomea, Euroopan Unionia tai muuta maailmaa. EU ja muu maailma ovat tärkeitä etenkin kauppa-

tieteellisten tiedekuntien vastaajille ja muu maailma professoreille. Jopa 11 % vastaajista pitää Vaasaa vasta viidenneksi tärkeimpänä toiminta-alueena Vaasan yliopistolle.

Taulukko 9. Yliopiston henkilökunnan näkemys Vaasan yliopiston merkittävimmistä toiminta-alueista (n=66).

Merkittävin taso	Nykytila (% vastaajista)	Tavoitetila (% vastaajista)
Vaasa ja naapurikunnat	59,1 %	35,9 %
entinen Vaasan lääni	29,2 %	35,4 %
kansallinen taso	9,5 %	23,1 %
Euroopan Unioni	7,9 %	7,6 %
muu maailma	7,8 %	11,1 %

Yliopistolaisten keskuudessa tehtyjen henkilökohtaisten teema-haastattelujen perusteella Vaasan yliopiston nähdään vaikuttavan voimakkaimmin entisen Vaasan läänin alueella. Yliopisto on mukana alueen kehittämisessä ja monessa paikallisessa toiminnassa. Alueen yrityksiä käytetään lopputöiden aiheina. Silti yliopistolla koetaan olevan myös laajempia vaikutuksia. Esimerkiksi maantieteellisesti laajan opiskelijarekrytoinnin ja valmistuneiden opiskelijoiden laajan työhön hakeutumisalueen kautta Vaasan yliopiston vaikutukset ovat valtakunnallisia.

Yliopisto ei kuitenkaan saa tyytyä olemaan paikallinen tai valtakunnallinen, vaan yliopistolla on oltava myös kansainvälistä vaikuttavuutta, muuten yliopiston alueellinen merkittävyys kärsii. Tämä voi toteutua kansainvälisesti merkittävien tutkimustulosten tai vaikkapa opiskelijavaihdon kautta. Kaikki eivät kuitenkaan näe näitä väyliä aitona vaikuttavuutena, koska vaikutukset voivat jäädä satunnaisiksi. Vaikuttavuusalueen koetaan olevan hyvin paljon sidoksissa tieteenalaan, osa aloista on merkittävämpiä alueellisella tasolla ja osa kansain-

välisesti. Kaikkien ei edes kannata yrittää olla nimenomaan alueellisesti vaikuttavia.

Lähialueella Vaasan yliopiston tulisi olla mukana mahdollisimman monessa, myös sellaisilla aloilla, jotka eivät ole sen varsinaisia vahvuusalueita. Laajemmalla alueella toimittaessa painopisteen on oltava niissä asioissa, joiden tekemisessä Vaasan yliopisto on yhtä hyvä tai parempi kuin muut yliopistoyksiköt Suomessa tai kansainvälisesti. Tällainen ala voisi olla esimerkiksi kielikylpy. Vaikka yliopisto onkin alueellaan keskeinen toimija, se ei yksin pysty ”pelastamaan” aluetta, kuten joskus yleisen keskustelun perusteella voisi kuvitella. Myös alueen muilta toimijoilta vaaditaan tekoja. Yliopiston on myös tärkeää toimia valtakunnallisesti ja kansainvälisesti, muuten sen osaamistaso ja vetovoimaisuus sidosryhmien mielessä laskee.

Yhteistyökumppaneiden tunnistaminen

Yliopistolaisille lähetetyssä kyselyssä ja tehdyissä henkilökohtaisissa haastatteluissa tiedusteltiin vastaajien näkemyksiä siitä, mitkä ovat yliopiston tärkeimpiä yhteistyötahoja. Toiminta-alojen ja niiden tarpeiden erilaisuuden vuoksi yhteistyökumppaneita tarkasteltiin erikseen tutkimuksen, koulutuksen ja kehittämishankkeiden osalta.

Koulutus

Tärkeimpinä yhteistyötahoina koulutuksessa yliopiston henkilökunta pitää yliopistoja, muita oppilaitoksia ja yrityksiä (taulukko 10). Lääninhallitusta ja EU:n hallintoa Brysselissä ei juuri kukaan pidä yliopistolle tärkeänä yhteistyökumppanina. Muista yliopistoista useimmiten mainittiin Teknillinen korkeakoulu, Tampereen yliopisto, Oulun yliopisto, Svenska Handelshögskolan ja Åbo Akademi (liite 4). Muita tärkeitä yliopistoja ovat Helsingin, Jyväskylän ja Turun yliopistot sekä Tampereen teknillinen korkeakoulu. Etenkin lehtorit ja muu opetushenkilökunta pitävät yliopistoja tärkeinä. Erillislaitoksissa muita yliopistoja ei

juurikaan koeta merkittäviksi. Tärkeimpinä muina oppilaitoksina vastaajat mainitsivat Vaasan ammattikorkeakoulun (erityisesti tekniikan osaston), ammattikorkeakoulut yleensä, Svenska Yrkehögskolanin, lukiot ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun. Muut oppilaitokset ovat tärkeitä etenkin lehtoreille ja kauppatieteellisten tiedekuntien vastaajille. Yliopistot ja muut oppilaitokset nähdään tärkeiksi lähinnä niiden kurssi-tarjonnan ja sivuaineopiskelumahdollisuuksien kautta.

Yrityksistä tärkeimpinä yhteistyökumppaneina pidetään ABB:tä, Wärtsilää, Vaconia ja Citeciä, pk-yrityksiä sekä entisen Vaasan läänin yrityksiä ja tietotekniikkayrityksiä. Ne koetaan tärkeiksi tulevina työnantajina ja asiantuntijaverkostona. Yritykset ovat tärkeimpiä erillislaitosten edustajille ja projektipäälliköille. Muita tärkeitä tahoja ovat Vaasan ja Seinäjoen kaupungit, Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan TE-keskukset sekä opetusministeriö, useimmat niistä rahoittajan ominaisuudessa.

Taulukko 10. Yhteistyötahojen tärkeys koulutuksessa yliopistolaisten mielestä. Vastaaja sai mainita korkeintaan kolme tärkeintä tahoja.

Yhteistyötaho	Kpl	%-osuus
Kunnat	26	37,7 %
Muut yliopistot	53	76,8 %
Muut oppilaitokset	41	59,4 %
Maakuntien liitot	4	5,8 %
TE-keskukset	12	17,4 %
Lääninhallitukset	1	1,4 %
Yritykset	38	55,1 %
Ministeriöt	11	15,9 %
EU:n hallinto Brysselissä	1	1,4 %
Muut tahot	6	8,7 %

Teemahaastattelujen perusteella yliopisto pitää muina tärkeinä yhteistyökumppaneinaan alueen lukioita ja niiden opiskelijoita, joiden toivotaan hakeutuvan opiskelemaan Vaasan yliopistoon. Yhteistyötä

Vaasan muiden korkeakouluyksiköiden (Österbottens Högskola, Svenska Handelshögskolan i Vasa, Muova, Helsingin yliopiston juristikoulutus ja Vaasan ammattikorkeakoulu) kanssa pidetään erittäin tärkeänä ja sen toivotaan tulevaisuudessa kehittyvän edelleen. Myös laajempaa yliopisto- ja ammattikorkeakoulutason verkottumista kaivataan, esimerkiksi joustava opinto-oikeus (JOO) yliopistojen kesken nähdään hyväksi.

Tutkimus

Tutkimuksen alalla yliopistolaiset pitävät tärkeimpinä yhteistyötahoina yrityksiä, muita yliopistoja ja kuntia (taulukko 11) vastaajan tutkinnosta riippumatta. Yrityksistä tärkeimpinä yhteistyökumppaneina pidetään etenkin ABB:tä, Wärtsilää ja Vaconia (liite 5). Yrityksiä pidetään usein hyvinä tutkimuksen kohteina ja tilaajina. Tiedekunnista yrityksiä tärkeimpänä pitävät kauppatieteelliset tiedekunnat. Yrityksiä erityisen tärkeinä pitävät myös professorit, tutkijat ja lehtorit. Yliopistoista tärkeimmiksi nähdään Oulun yliopisto, Tampereen yliopisto ja Teknillinen korkeakoulu. Myös Helsingin yliopisto ja siihen kuuluva Maaseudun tutkimus- ja kehittämiskeskus koetaan tärkeiksi. Yliopistojen kanssa koetaan voitavan tehdä yhteisiä tutkimuksia. Yliopistoja pidetään tärkeinä etenkin yhteiskuntatieteellisessä ja humanistisessa tiedekunnassa. Professorit, lehtorit ja tutkijat pitävät yliopistoja tärkeinä kumppaneina. Kunnista yliopiston kannalta merkittävimpinä pidetään Vaasaa ja sen lähikuntia, joille voidaan tehdä tutkimusprojekteja.

Muita tärkeinä pidettyjä yhteistyökumppaneita ovat Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan TE-keskukset (rahoittajina) ja maakunnalliset liitot, maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, työministeriö sekä opetusministeriö. Ministeriöt ovat erityisen merkittäviä projektipäälliköiden ja erillislaitosten edustajien mielestä. Tutkimuksen alalta osattiin tärkeimpiä yhteistyötahoja mainita selvästi harvemmin kuin koulutuksen alalta. Tämä pätee etenkin tahon tarkempaan määrittelyyn.

Taulukko 11. Yhteistyötahojen tärkeys tutkimuksessa yliopistolaisten mielestä. Vastaaaja sai mainita korkeintaan kolme tärkeintä tahoja.

Yhteistyötaho	Kpl	%-osuus
Kunnat	27	39,1 %
Muut yliopistot	36	52,2 %
Muut oppilaitokset	13	18,8 %
Maakuntien liitot	15	21,7 %
TE-keskukset	22	31,9 %
Lääninhallitukset	5	7,2 %
Yritykset	39	56,5 %
Ministeriöt	18	26,1 %
EU:n hallinto Brysselissä	3	4,3 %
Muut tahot	11	15,9 %

Teemahaastatteluissa ilmeni, että myös ministeriöillä, TE-keskuksilla ja säätiöillä on suuri merkitys tutkimustoiminnalle. Ministeriöt, TE-keskukset ja TEKES toimivat tutkimusten tilaajina ja rahoittajina. Muuna tärkeänä tahona mainittiin Suomen Akatemia, joka rahoittaa perustutkimusta. Toisaalta monen haastateltavan mielestä Akatemian osuus tutkimusten rahoittamisesta on turhan vähäinen.

Kehittämishankkeet

Kehittämishankkeissa tärkeimpinä yhteistyökumppaneina nähdään kunnat, yritykset ja TE-keskukset (taulukko 12). Kunnista tärkeimpinä vastaajat pitävät Vaasaa (liite 6). Muita tärkeitä kuntia heidän mielestään olivat Seinäjoki ja kunnat Vaasan lähiseudulla, Pohjanmaalla, Suupohjassa ja Härmänmaalla. Kunnat ovat vastaajien mielestä hyviä yhteistyökumppaneita etenkin lähialueiden kehittämiseen liittyvissä hankkeissa. Yrityksistä tärkeimpinä yhteistyökumppaneina nähdään ABB ja Wärtsilä sekä entisen Vaasan läänin yritykset, joiden tarpeiden mukaista koulutusta yliopisto pystyy kehittämään. TE-keskuksista tärkeimpinä pidetään Pohjanmaata ja Etelä-Pohjanmaata sekä hankkeiden ohjaajana että rahoittajana. Muina tärkeinä tahoina pidetään Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan liittoja sekä Vaasan ammattikorkeakoulua.

Taulukko 12. Yhteistyötahojen tärkeys kehittämishankkeissa yliopistolaisten mielestä. Vastaja sai mainita korkeintaan kolme tärkeintä tahoa.

Yhteistyötaho	Kpl	%-osuus
Kunnat	42	60,9 %
Muut yliopistot	19	27,5 %
Muut oppilaitokset	11	15,9 %
Maakuntien liitot	14	20,3 %
TE-keskukset	30	43,5 %
Lääninhallitukset	5	7,2 %
Yritykset	31	44,9 %
Ministeriöt	15	21,7 %
EU:n hallinto Brysselissä	9	13,0 %
Muut tahot	2	2,9 %

Erillislaitosten edustajat pitävät tärkeimpinä yhteistyötahoina kuntia ja TE-keskuksia, kauppatieteellisten tiedekuntien edustajat yrityksiä ja kuntia. Tutkijat pitävät merkittävimpinä tahoina TE-keskuksia ja kuntia, professorit kuntia ja muita yliopistoja.

Teemahaastattelujen mukaan yhteistyössä TE-keskusten kanssa olisi parantamisen varaa. Vuoropuhelua niiden kanssa ei ole juuri ollut ja siten esimerkiksi monia rahoitustilaisuuksia on jäänyt hyödyntämättä. Kehittämishankkeissa muiden yliopistojen ja oppilaitosten merkitys nähdään selvästi vähäisemmäksi kuin muilla toiminnan aloilla. Tärkeämmiksi nousivat kunnat, jotka usein ovat hankkeiden kohteita.

Vaikuttavuuteen liittyvien toimintojen selkeys ja organisointi

Lähtökohtia

Kirjallinen alueellisen toiminnan strategia

Tässä tutkimuksessa Vaasan yliopiston vaikuttavuusstrategian tavoitteiden selkeyttä arvioitiin siitä näkökulmasta, onko niitä yliopistolaisten mielestä mahdollista toteuttaa. Vastaajista 70 % pitää kaikkia asetettuja tavoitteita toteuttamiskelpoisina, kun taas loput vastaajista pitävät ainakin yhtä tavoitetta mahdottomana toteuttaa. Vastaajista viisi (7,2 %) pitää kaikkia tavoitteita epärealistisina, heistä neljä on kauppatieteelliseltä alalta.

Useimmiten vaikeana toteuttaa pidetään tavoitetta, jonka mukaan yliopisto olisi yhtä aikaa alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti vaikuttava. Yhtä lailla vaikeana pidetään tavoitetta, että valmistuneilla opiskelijoilla olisi maine hyvistä kansainvälisistä valmiuksista (molemmat 7 kpl, 10 %). Myös tavoitteita yliopiston henkilöstön ja opiskelijoiden yhteisistä arvoista ja yliopistosta monipuolisena akateemisena yhteisönä (8 kpl, 11,5 %) pidetään vaikeina toteuttaa. Mitä pidempi aika vastaajalla on tutkintonsa suorittamisesta, sitä vähemmän hän uskoo yhteisten arvojen mahdollisuuteen eli ikä ja kokemus vähentävät uskoa yhteisiin arvoihin. Eniten uskotaan tavoitteeseen olla aktiivinen täydennys- ja aikuiskouluttaja.

Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmän (2001: 30) mukaan selkeimmät yhteydet alueellisiin kehittämissuunnitelmiin ovat Helsingin, Oulun, Kuopion, Vaasan ja Turun yliopistoilla sekä Lappeenrannan teknisellä korkeakoululla ja Turun kauppakorkeakoululla. Tässä valossa Vaasan yliopiston vaikuttavuusstrategiaa voidaan pitää onnistuneena.

Johdon sitoutuminen alueelliseen vuorovaikutukseen

Aktiivisimmin ympäröivän yhteiskunnan kanssa ovat vuorovaikutuksessa olleet rehtori ja professorit sekä laitosten johto. Suurinta osaa

heistä voidaan pitää sitoutuneina alueelliseen vuorovaikutukseen. Moni heistä näkee yliopiston tärkeänä alueellisena vaikuttajana. Joukossa on kuitenkin myös niitä, joiden mielestä yliopiston ei tule pyrkiä alueelliseen toimintaan, koska se vie yliopiston resursseja ja toimintaa pois tärkeimmästä eli kansallisesta ja kansainvälisestä vaikuttamisesta. Siten johdon sitoutuminen on vaihtelevaa.

Tutkimusyhteistyöhön osallistuvien tutkijoiden ja opettajien määrä

Yliopistolaisten keskuudessa tehdyn kyselyn perusteella jopa noin 60 % vastaajista on jollain tavalla osallistunut yliopistolle tulleiden tutkimustoimeksiantojen toteuttamiseen. Osallistujia on ollut humanistisesta ja yhteiskuntatieteellisestä tiedekunnasta sekä kauppatieteelliseltä alalta ja Levón-instituutista. Kyselyn vastausprosentti oli kuitenkin pieni. Onkin syytä olettaa, että ne, jotka aktiivisimmin ovat tekemisissä yliopiston ympäristön kanssa, myös aktiivisimmin vastasivat kyselyyn. Siten oikea prosenttimäärä lienee jonkin verran pienempi. Joka tapauksessa tutkimustoimeksiantoihin osallisten osuus vaikuttaa suurelta.

Yhteiskuntasuhteiden hoito

Yliopistolaisten näkemyksiä

Kyselyyn vastanneista yliopistolaisista noin 60% kannattaa nykyistä aktiivisempaa suhteiden hoitoa muuhun yhteiskuntaan päin. Melko moni (14 %) suosittelee jokaisen yliopistolaisen aktiivisuutta suhteiden hoidossa, mutta keskitetty suhteiden hoitaminen saa myös kannatusta (10%). Osa vastaajista (8%) muistutti, että myös yliopiston on hyödyttävä yhteiskuntasuhteista, kyseessä ei saa olla yksisuuntainen katu.

Yhteiskuntasuhteiden aktiivisemmaksi hoitamiseksi ehdotettiin muun muassa osallistumista yhteiskunnalliseen keskusteluun ja entistä laajempaa tiedottamista yliopiston toiminnasta esimerkiksi yrityksille ja kansalaisille, jotta kuilu yliopiston ja ympäristön välillä pienenesi (liite 7). Alueen sidosryhmien kanssa kaivataan entistä tiiviimpiä ja pitkäaikaisempia suhteita. Nykyistä yhteistyötä muun muassa kuntien

ja TE-keskuksien kanssa tulisi kehittää. Yliopiston tulisi verkostoitua nykyistä enemmän ja tehdä esimerkiksi koulutusyhteistyötä eri tahojen kanssa.

Elinkeinoelämän kanssa kaivataan entistä enemmän tutkimusyhteistyötä. Molempien tahojen tulisi olla hyötyjinä yhteistyöstä. Tapoja voisivat olla vaikkapa vierailijaluennot, case-tutkimukset ja rahoitus. Toimintaa tulisi kehittää paikalliset tarpeet huomioiden unohtamatta kuitenkaan yliopiston perustehtävää.

Toisaalta olisi hyvä, jos koko yliopiston henkilökunta sitoutuisi alueelliseen vaikuttamiseen ja vastaisi siitä omalta osaltaan, toisaalta yliopistolla tulisi olla selkeä ulospäin suuntautunut linkki, helposti lähestyttävä henkilö tai organisaatio, johon ulkopuoliset tahot voisivat ottaa tarvittaessa yhteyttä. Yliopistolle ehdotettiin esimerkiksi yhteiskuntasuhteiden ja rahoituksen hankinnan johtajaa. Alumnitoimintaa pidetään eräänä kehittämisen arvoisena tapana yhteiskuntasuhteiden hoitamiseksi.

Kolmannen tehtävän hoidon koetaan teemahaastattelujen perusteella jakautuvan kahtia. Osin se kuuluu jokaiselle yliopistolaiselle ja on osa jokaista koulutusta ja tutkimusta. Tällä hetkellä koko henkilöstö ei kuitenkaan vielä ole sisäistänyt sen tärkeyttä tai sitä, mitä se oman tehtävän kannalta tarkoittaa. Kolmannen tehtävän hoito on jäänyt muutamien aktiivisten ihmisten varaan. Osin kolmas tehtävä vaatii jonkun henkilön tai organisaation erityispanostusta. Yliopistolla tulisi olla yhteyspiste, johon ulkopuoliset osaisivat ottaa yhteyttä ja josta tiedustelija osattaisiin ohjata eteenpäin oikeaan paikkaan. Toisaalta tässä pisteessä tulisi myös tietää muun muassa yliopiston ulkopuolisista rahoituskanavista ja kenties jopa pyrkiä aktiivisesti hankkimaan ulkopuolista rahoitusta. Tämä taho voisi olla esimerkiksi Levón-instituutti tai erityinen tutkimusasiamies.

Useimmat haastatellut pitävät Levón-instituutin merkitystä kolmannen tehtävän hoidossa tärkeänä. Sen toiminnassa tosin nähdään parantamisen varaa. Yhteys Levónista tiedekuntiin on monissa tapauksissa heikko. Yhteyttä ehdotettiin kehitettävän palkkaamalla instituut-

tiin eri tieteenalojen edustajia. Näin sen henkilöstö tuntisi nykyistä paremmin eri laitosten mahdollisuudet ja taidot. Instituutin vahvuuksina nähdään osaaminen koulutusten järjestämisessä ja tutkimushankkeiden hallinnoinnissa. Varsinainen eri tieteenalojen erityisosaaminen sen sijaan nähdään vajavaiseksi. Tämän korjaamiseksi Levónin tekemiin tutkimuksiin ehdotettiin nimettäväksi laitosten edustajista ohjausryhmä, jonka myötä suhteet laitoksiin lähentyisivät ja tutkimusten taso nousisi.

Yhteiskunnan näkemyksiä

Toimeksiantajien mukaan Vaasan yliopisto vaikuttaa ympäristöönsä monella tavalla. Tärkeimpänä vaikuttavuusmuotona nähdään peruskoulutus. Yliopiston sanottiin myös luovan seudulle myönteistä imagoa ja vetovoimaisuutta. Seinäjoen toimipistettä kiiteltiin. Sen arvelaan jalkautuneen Etelä-Pohjanmaalle melko onnistuneesti. Vaasan yliopiston vaikuttavuudessa on kuitenkin tehostamisen varaa. Etenkin avoimuutta ja laajempaa tiedottamista omasta toiminnasta sekä entistä voimakkaampaa osallistumista yhteiskunnalliseen keskusteluun kaivataan. Yliopistoa pitäisi tuoda lähemmäs alueella toimivien yritysten ja organisaatioiden ongelmia. Myös muiden alojen kuin kauppatieteiden tulisi näkyä ympäristössä.

Yleisökyselyn vastaajien enemmistö (57,2%) on sitä mieltä, että Vaasan yliopiston ja sen ympäristön välillä on jonkin verran vuorovaikutussuhteita. Vastaajista 21,2% on sitä mieltä, että vuorovaikutussuhteita on vähän ja 11,5% sitä mieltä, että suhteita on paljon. Joka kymmenennen vastaajan mielestä vuorovaikutussuhteita ei ole lainkaan. Kokonaisuutena vuorovaikutussuhteiden määrää ei siis pidetä kovin suurena. Voitaneen kuitenkin sanoa, että kymmenen vuoden takaiseen tutkimukseen verrattuna vuorovaikutuksen määrä on vastaajien mielestä hieman kasvanut, vaikka mitta-asteikko ei täysin verrannollinen olekaan (vrt. Mikkonen, Stenman & Bonnici 1993: 59).

Mitä korkeampi koulutus vastaajalla on, sitä enemmän hän uskoi Vaasan yliopistolla olevan vuorovaikutussuhteita ympäristön kanssa (vrt. Mikkonen ym. 1993: 60). Ammattikorkeakoulututkinnon suoritta-

neet muodostavat kuitenkin poikkeavan ryhmän, sillä he eivät juuri-kaan vuorovaikutussuhteisiin usko, vaikka heidän koulutustaan on pidettävä korkeana¹. Yhteisöjen johtoasemassa olevat ovat useimmiten sitä mieltä, että Vaasan yliopistolla ja sen ympäristöllä on paljon vuorovaikutussuhteita. Yrittäjät sen sijaan uskovat suhteita olevan melko vähän. Maakunnista Keski-Pohjanmaalla epäillään useimmin, ettei Vaasan yliopiston ja sen ympäristön välillä ole vuorovaikutussuhteita.

Ympäristön ja yliopiston välisen vuorovaikutuksen nähdään joko lisääntyneen (51,1%) tai pysyneen ennallaan (47,3%). Ainoastaan kolme vastaaja arvelee vuorovaikutuksen vähentyneen. Vaasan yliopisto on siis yleisön mielestä menossa tavoiteltuun suuntaan. Muutos aiempaan Vaasan yliopiston vuorovaikutusta käsitelleeseen tutkimukseen on merkittävä. Aiemmassa tutkimuksessa nimittäin jopa 75,5% vastaajista arvioi yhteyksien määrän säilyneen ennallaan ja ainoastaan 18,5% lisääntyneen, kun nyt puolestaan enemmistö uskoo yhteyksien lisääntyneen (Mikkonen ym. 1993: 62).

Mitä korkeampi koulutus vastaajalla on, sitä todennäköisemmin hän arvelee vuorovaikutussuhteiden lisääntyneen. Erityisen selkeästi tätä mieltä olivat korkeakoulututkinnon suorittaneet. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet sen sijaan arvelevat useimmiten suhteiden määrän pysyneen ennallaan. Johtavassa asemassa olevat sekä yritysten ja organisaation henkilöstö uskovat yleensä suhteiden lisääntyneen, kun yrittäjät taas arvelevat niiden pysyneen ennallaan. Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla arvellaan vuorovaikutussuhteiden lisääntyneen, Keski-Pohjanmaalla pysyneen ennallaan.

Kyselyyn vastanneista 84,1 % on sitä mieltä, että Vaasan yliopisto vaikuttaa ympäristöönsä. Suomenkieliset uskovat tähän useammin kuin ruotsinkieliset. Nuorimmat vastaajat suhtautuvat muita epäilevämmiin siihen, että Vaasan yliopisto vaikuttaisi ympäristöönsä.

¹ Tuloksia tulkittaessa on huomattava ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden vähäinen määrä (4,1 % vastaajista), vaikkakin he muodostivat mielipiteitään hyvin yhtenäisen ryhmän.

Mitä korkeampi koulutus vastaajalla on, sitä useammin hän uskoo Vaasan yliopiston vaikutukseen. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet poikkeavat tästä linjasta. Yrittäjät uskovat yliopiston vaikuttavuuteen muita ammattiryhmiä vähemmän. Vastaajista 41,3% osaa mainita joitain tapoja, joilla yliopisto vaikuttaa ympäristöönsä (liite 8). Yleisimmin ihmiset arvelevat Vaasan yliopiston vaikutusten liittyvän alueen koulutustason nousuun, opiskelupaikkoihin alueen nuorisolle sekä osaavaan työvoimaan, jota yliopistosta valmistuu. Muutoinkin Vaasan yliopiston arvellaan lisäävän alueen vetovoimaisuutta sekä yritysten että koulutettujen työntekijöiden ja nuorten silmissä.

Yliopiston katsotaan vaikuttavan myönteisesti Vaasan ja laajemman alueen imagoon. Lisäksi Vaasan yliopisto nähdään usein alueen kehityksen veturina, yliopistolle asetetaan velvoitteita tehdä alueellista kehittämistyötä. Myös tutkimustyön nähdään vaikuttavan alueeseen. Jonkin verran huomioidaan myös yliopiston työllistävää vaikutusta ja muun muassa sitä, että Vaasan yliopisto elävöittää yleensäkin alueen elämää ja liiketoimintaa.

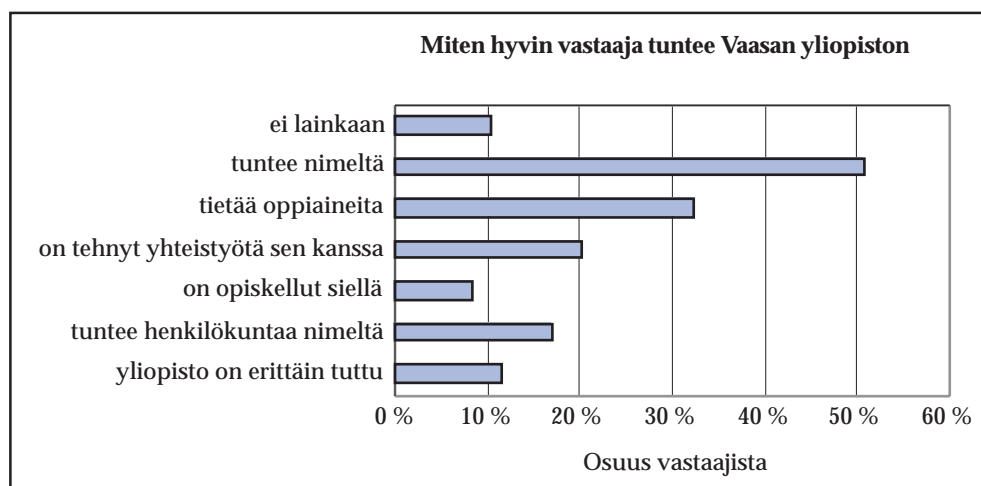
Tiedotuspolitiikka

Seuraavien kappaleiden tulokset ovat pääosin yleisölle (yritykset, julkisyhteisöt, asukkaat) lähetetystä kyselystä. Lisäksi on hyödynnetty Taloustutkimus Oy:n korkeakoulujen ja yliopistojen tunnettuutta ja imagoa koskevaa tutkimusta.

Yliopiston tunnettuus

Yleisökyselyn vastaajista joka kymmenes ilmoitti, ettei tunne yliopistoa lainkaan - eräs vastaaja jopa sanoi, ettei ollut lainkaan tiennyt Vaasassa yliopistoa olevankaan. Puolet sanoi tietävänsä yliopiston nimeltä (kuva 2). Vaasan yliopistoa ei siis tunneta yleensä kovin syvällisesti. Kolmannes vastaajista ilmoitti tietävänsä Vaasan yliopiston oppiaineita. Muutama heistä tosin sekoitti Vaasan yliopistossa opiskeltavia aineita muihin vaasalaisissa oppilaitoksissa opiskeltaviin aineisiin. Yhteistyötä Vaasan yliopiston kanssa ilmoitti tehneensä viidennes vas-

taajista. Henkilökuntaa nimeltä sanoi tuntevansa joka kuudes vastaaja. Lisäksi erittäin tuttua itselleen Vaasan yliopistoa pitää runsas kymmenes vastaajista. Joka kahdestoista vastaaja on opiskellut Vaasan yliopistossa.

Kuva 2. Vaasan yliopiston tunnettuus yleisön keskuudessa (n=242).

Ruotsinkieliset ilmoittivat suomenkielisiä useammin, etteivät tunne Vaasan yliopistoa tai tuntevat sen vain nimeltä. Myös naiset hieman miehiä useammin tuntevat yliopiston vain nimeltä, kun taas miehet ovat hieman useammin tehneet sen kanssa yhteistyötä. Ikäluokittain tarkasteltaessa ilmenee, että vanhimmalle ikäryhmälle (61–82-vuotiaat) Vaasan yliopisto on useimmiten tuntemattomampi kuin muille. Heitä nuoremmat, 51–60 -vuotiaat, sen sijaan ovat muita enemmän tehneet yhteistyötä Vaasan yliopiston kanssa ja tuntevat myös muita useammin sen henkilöstöä nimeltä. Tätä nuoremmat puolestaan ovat muita useammin opiskelleet Vaasan yliopistossa. Peruskoulupohjaiset vastaajat joko eivät tunne Vaasan yliopistoa tai tuntevat sen ainoastaan nimeltä. Ylioppilastutkinnon tai ammattikoulun suorittaneista 80% tuntee yliopiston nimeltä. Opistotasaisen tutkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet tuntevat Vaasan yliopiston heitäkin paremmin.

Korkeakoulututkinnon suorittaneet tuntevat selkeästi muita enemmän Vaasan yliopistossa opiskeltavia oppiaineita ja yliopiston henkilöstöä. He ovat myös muita useammin tehneet yliopiston kanssa yhteistyötä ja moni heistä sanoo tuntevansa yliopiston erittäin hyvin. Yksikään heistä ei sen sijaan myönnä, että Vaasan yliopisto olisi heille täysin tuntematon ja ainoastaan nimeltä yliopiston sanoo tuntevansa melko harva. Tilanne on suoraan verrannollinen aikaisemman Vaasan yliopiston vuorovaikutussuhteita käsitelleen tutkimuksen (Mikkonen, Stenman & Bonnici 1993: 54) kanssa, jossa todettiin, että mitä korkeampi vastaajan suorittama ylin koulutus oli, sitä paremmin hän tunsi yliopiston. On kuitenkin huomattava, että monilla asiaa selittää se, että he ovat itse opiskelleet siellä.

Pohjanmaalla Vaasan yliopistoa pidetään hieman useammin erittäin tuttuna kuin muissa maakunnissa. Myös tältä osin tilanne vastaa aiemman Vaasan yliopiston vuorovaikutussuhteita käsitelleen tutkimuksen (Mikkonen ym. 1993: 53) tuloksia. Niiden mukaan Vaasan yliopisto oli tunnetuin Vaasassa, sitten Vaasan seudulla ja vähiten tunnettu muualla entisessä Vaasan läänissä.

Vaasan yliopisto tunnetaan heikoiten yrityksissä ja parhaiten valtion ja kunnan virastoissa. Virastoissa tiedetään yliopiston oppiaineita ja henkilöstöä sekä on tehty yliopiston kanssa yhteistyötä. Myös muissa julkisen sektorin työpaikoissa tunnetaan vähintäänkin yliopiston oppiaineita. Yliopisto on tuntemattomin alle 50 hengen yrityksille. Parhaiten yliopisto tunnetaan suurimmissa työyhteisöissä alkaen vähintään 100 hengen yhteisöistä. Niissä yliopistoa pidetään erittäin tuttuna. Sen kanssa on tehty yhteistyötä ja sen henkilöstöä ja oppiaineita tunnetaan.

Yrittäjät tuntevat yliopistoa vähiten, yleensä joko eivät ollenkaan tai ainoastaan nimeltä. Toiseksi tuntemattomin yliopisto on työpaikkojen ei-johtavassa asemassa olevalle henkilökunnalle. Johtavassa asemassa olevat tuntevat Vaasan yliopiston selvästi muita paremmin. Myös aiemmassa tutkimuksessa (Mikkonen ym. 1993: 54–55) päästiin vastaaviin tuloksiin Vaasan yliopiston tunnettuuden suhteesta työyhteisön tyyppiin ja henkilöstömäärään. Näissä tuloksissa on huomioita-

va se, että suurimmat yhteisöt ovat useimmiten olleet kuntia ja kaupunkeja, joista vastaajana on useimmiten ollut kunnan tai kaupunginjohtaja.

Yleisön keskuudessa Vaasan yliopiston oppiaineista tunnetaan parhaiten kauppatieteet (40 vastaajaa). Niistä erikseen mainittiin useimmiten markkinointi (5), laskentatoimi (4) sekä johtamiseen ja (4) yritystoimintaan liittyvät aineet (3). Toiseksi tunnetuimmat aineet ovat kielet (16) ja humanistiset aineet (8). Lisäksi muutama mainitsi viestintätieteet erikseen. Seuraavaksi useimmiten osataan mainita hallintotieteet (14) ja yhteiskuntatieteet (8). Myös oikeustiede (4) ja julkioikeus (3) mainittiin joitain kertoja. Teknillisen ja oikeustieteellisen koulutuksen mainitsivat muutamat vastaajat (liite 9). Oppiaineiden tunnettuus on siis selkeästi sitä suurempi, mitä kauemmin ainetta on Vaasan yliopistossa voinut opiskella.

Yliopiston henkilökuntaa nimeltä osataan useimmiten mainita rehtori ja vararehtori, Levón-instituutin johto sekä eri laitosten professoreja, jotka tehtäviensä vuoksi ovat paljon julkisuudessa tai muita enemmän vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteiskunnan kanssa (vrt. Mikkonen ym. 1993: 58). Kauppatieteiden alan edustajia osataan mainita selvästi useammin kuin muiden alojen ihmisiä. Huomattavaa on, etteivät vastaajat yleensä osaa mainita kovin monta nimeä. Yliopiston tunnettuus on muutaman ihmisen varassa, vaikka osaamista on paljon suuremmalla yliopistolaisten joukolla.

Yliopiston toimeksiantajat kokevat Vaasan yliopiston yleensä asiantuntevaksi ja luotettavaksi yhteistyökumppaniksi. Nähdään, että yliopistolla on toimeksiantajan tarvitsemaa osaamista jollain erityisalalla. Usein osaaminen tosin henkilöityy tiettyyn ihmiseen.

Valtakunnallisesti Suomen nuoriso ei juurikaan tunne Vaasan yliopistoa. Taloustutkimus Oy:n korkeakoulujen imagoa koskevan tutkimuksen perusteella Vaasan yliopisto kuuluu suomalaisnuorille tuntemattomimpiin yliopistoihin. Tutkimukseen osallistuneista 17–29-vuotiaista nuorista vain 17% ilmoitti tuntevansa Vaasan yliopiston. Heistä 1% tuntee yliopiston opiskelun kautta, 4% muun kokemuksen kautta ja loput muuten. Pohjanmaan maakunnassa asuvista nuorista

yliopiston tuntee 49 %. Kaikista Suomen 21:stä korkeakoulusta Vaasan yliopisto tuli tunnettuuden suhteen 19:lle sijalle. Tunnetuin korkeakoulu on Helsingin yliopisto, jonka ilmoitti tuntevansa 44% kaikista vastaajista. (Haarti 2002.)

Tutkimuksen mukaan parhaiten Vaasan yliopiston tuntevat ruotsia äidinkielenään puhuvat nuoret. Lisäksi Vaasan yliopiston tuntevat yliopistossa tai korkeakoulussa opiskelevat tai niissä opiskelemisesta kiinnostuneet sekä joko humanistista, opetus/kasvatusalaa tai hallinnon/kaupan alaa opiskelevat tai opiskelleet. Vaasan yliopiston tuntevat muita paremmin myös Länsi-Suomessa ja 30000–100000 asukkaan paikkakunnalla asuvat sekä 26–29 -vuotiaat. (Haarti 2002.)

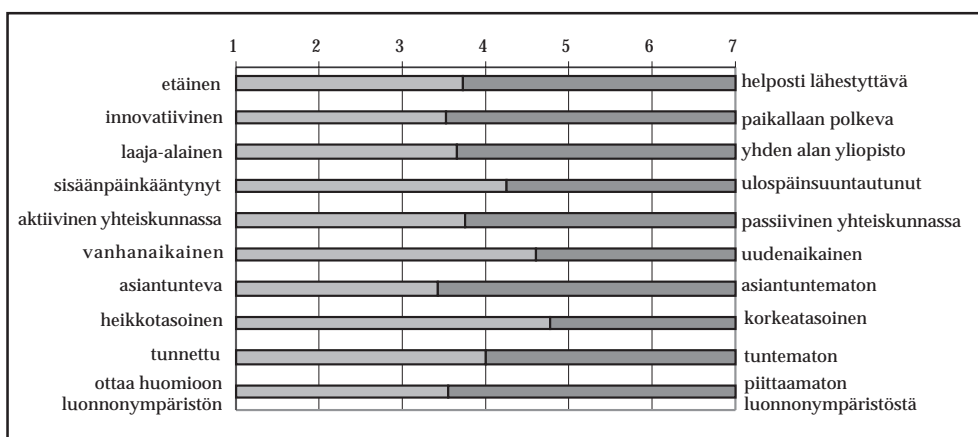
Mielikuvat yliopistosta

Monet vastaajat jättivät kokonaan vastaamatta kysymyksen, jossa tiedusteltiin, millainen Vaasan yliopisto heidän mielestään on. Perusteeksi he ilmoittivat, etteivät tunne yliopistoa eivätkä sen tähden osaa vastata. Lisäksi moni vastasi kysymyksestä ainoastaan kohtaan, jossa yliopisto määritellään tuntemattomaksi (vastausten keskiarvo 4,00). Mielikuvia tiedusteltiin Likertin asteikolla 1–7, jossa numerot vastaavat sitä, kuinka hyvin kysytyt ominaisuudet kuvaavat yliopistoa. Vaihtoehtoista etäinen - helposti lähestyttävä, vastaukset painottuivat etäisen (ka 3,73) puolelle (kuva 3). Kuitenkin Vaasan yliopistoa pidetään hieman useammin ulospäinsuuntautuneena (4,25) ja aktiivisena yhteiskunnassa (3,76) kuin sisäänpäinkääntyneenä ja passiivisena yhteiskunnassa. Yleisin arvosana ulospäin suuntautuneisuuden kohdalla on 5, kun paras olisi ollut 7.

Vaasan yliopistoon tunnutaan suhtautuvan melko myönteisesti, koska sitä pidetään usein myös asiantuntevana (3,42) ja korkeatasoisena (4,78) sekä useammin innovatiivisena (3,52) ja uudenaikaisena (4,59) kuin paikallaan polkevana ja vanhanaikaisena. Asiantuntevan kohdalla yleisin arvosana oli 3, parhaan ollessa 1 ja korkeatasoisen kohdalla yleisin arvio oli 5 (paras 7). Täysin asiantuntemattomaksi (arvo 7) tai täysin heikkotasoiseksi (arvo 1) Vaasan yliopistoa ei maininnut yksi-

kään vastaaja. Vaasan yliopiston nähdään olevan monialainen yliopisto (3,65) vastakohtana yhden alan yliopistolle sekä ottavan huomioon luonnonympäristön (3,56) enemmän kuin olevan piittaamaton sitä kohtaan. Yksikään vastaajista ei pidä Vaasan yliopistoa täysin yhden alan yliopistona eikä täysin ympäristöstä piittaamattomana (molemmat arvoltaan 7).

Eriytyisen selkeästi Vaasan yliopistoa pidetään asiantuntevana ja korkeatasoisena. Ulospäin suuntautuneisuus ja aktiivisuus yhteiskunnassa sen sijaan ovat vähemmän itsestäänselviä ominaisuuksia.

Kuva 3. Keskiarvot vastaajien näkemyksistä siitä, millainen Vaasan yliopisto on (n=162–182).

Vaasan yliopistoa helpoimmin lähestyttävänä pitävät keskimmäiset ikäluokat (31–60 -vuotiaat) ja korkeasti koulutetut; poikkeuksena ammattikorkeatutkinnon suorittaneet. Mitä korkeampi koulutus vastaajalla on, sitä tunnetumpana tämä myös Vaasan yliopistoa pitää. Yritykset ja oppilaitokset pitävät yliopistoa etäisempänä kuin valtion ja kunnan virastot ja muut julkisyhteisöt. Kaikista etäisimpänä ja tuntemattomimpana yliopistoa pitävät yrittäjät. Helpoimmin lähestyttävänä Vaasan yliopistoa pidetään Pohjanmaalla, etäisimpänä Keski-Pohjanmaalla ja vähiten tunnettuna Etelä-Pohjanmaalla.

Vanhemmat ikäluokat pitävät Vaasan yliopistoa hieman innovatiivisempina kuin nuoremmat. Mitä korkeampi vastaajien koulutus on, sitä enemmän heidän mielipiteensä siitä, onko Vaasan yliopisto innovatiivinen vai paikallaan polkeva, hajoavat ja sitä uudenaikaisempina he yliopistoa pitävät. Työpaikoista oppilaitokset ja ammattiryhmistä yrittäjät pitävät yliopistoa selvästi vähemmän innovatiivisena kuin muut. Yrittäjät pitävät yliopistoa myös vanhanaikaisempina kuin julkisyhteisöt. Erityisesti pienten yritysten omistajayrittäjät kokevat yliopiston vanhanaikaiseksi. Pohjanmaa maakunnassa asuvat pitävät yliopistoa innovatiivisimpina ja uudenaikaisimpina, Etelä-Pohjanmaalla asuvat vähiten innovatiivisena.

Ruotsinkieliset vastaajat pitävät Vaasan yliopistoa laaja-alaisempina kuin suomenkieliset. Ammattiryhmistä yrittäjillä on epävarmin käsitys siitä, onko Vaasan yliopiston monialainen vai yhden alan yliopisto, heidän näkemyksensä vaihtelevat eniten. Pohjanmaalla pidetään yliopistoa laaja-alaisimpina ja Etelä-Pohjanmaalla vähiten laaja-alaisena.

Ruotsinkieliset vastaajat pitävät Vaasan yliopistoa suomenkielisiä jonkin verran ulospäinsuuntautuneempina. Myös kaikista nuorimmat ja vanhimmat vastaajat (alle 30-vuotiaat ja yli 60-vuotiaat) pitävät yliopistoa muita vastaajia useammin ulospäin kääntyneinä. Nuoret kokevat Vaasan yliopiston myös hieman aktiivisemmaksi yhteiskunnassa kuin muut vastaajat. Työpaikoista virastoissa Vaasan yliopistoa pidetään ulospäinsuuntautuneimpina ja yhteiskunnallisesti aktiivisimpina, oppilaitoksissa sisäänpäinkääntyneimpänä. Yrittäjien keskuudessa Vaasan yliopistoa ei pidetä kovin ulospäinsuuntautuneena. Pohjanmaalla yliopistoa pidetään aktiivisempina ja ulospäinsuuntautuneempina kuin Etelä- tai Keski-Pohjanmaalla.

Siihen, pidetäänkö Vaasan yliopistoa asiantuntevana vai asiantuntemattomana, vastaajan tausta ei vaikuta. Ruotsinkieliset pitävät Vaasan yliopistoa kuitenkin korkeatasoisempina kuin suomenkieliset. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet puolestaan pitävät yliopistoa heikkotasoisempina kuin muut.

Ympäristöasioissa nuoret ovat hieman muita kriittisempiä ja arvelevat muita helpommin, ettei yliopisto huomioi erityisen hyvin luonnonympäristöä. Myös yrityksissä ja oppilaitoksissa epäillään, ettei yliopisto erityisesti panosta ympäristöasioihin. Yllättäen Keski-Pohjanmaalla uskotaan muita alueita enemmän siihen, että Vaasan yliopisto huomioi toimissaan ympäristön.

Taloustutkimus Oy:n tutkimuksessa 17–29 -vuotiaat nuoret antoivat Vaasan yliopistolle kouluarvosanan 7,43, kun kaikkien korkeakoulujen keskiarvo oli 7,90. Tällä Vaasan yliopisto sijoittuu korkeakoulujen arvosanavertailussa 18. sijalle. Ne nuoret, jotka olivat ilmoittaneet tuntevansa Vaasan yliopiston, antoivat arvosanaksi 7,64 ja Pohjanmaalla asuvat nuoret 7,72. Näistä hieman paremmista arvosanoista huolimatta, Vaasan yliopiston saamat arvosanat ovat muihin korkeakouluihin verrattuna heikoimpien joukossa. Vastaajista 18% antoi Vaasan yliopistolle kiitettävän (9–10) arvosanan, 34% hyvän (8) arvosanan, 30 % tyydyttävän (7) ja 18% heikon (4–6) arvosanan. Useimmin kiitettävän arvosanan yliopistolle antoivat matkailu-/ravitsemis-/talousalaa opiskelevat tai opiskelleet, 30000–100000 asukkaan paikkakunnalla asuvat, 26–29 -vuotiaat, naiset ja Länsi-Suomessa asuvat. (Haarti 2002.)

Tutkimuksessa nuoret arvioivat korkeakouluja ja yliopistoja yhdeksän imagotekijän osalta. Imagotekijät olivat maine opiskelupaikkana, oppilaitoksen arvostus työmarkkinoilla, kansainvälisyys, koulutusalojen monipuolisuus, oppilaitoksen nykyaikaisuus, jatko-opiskelumahdollisuudet, opetuksen ja tutkimuksen laatu, näkyminen julkisuudessa ja tiedon saanti oppilaitoksesta. Vaasan yliopisto menestyy korkeakoulujen keskiarvoa paremmin ainoastaan oppilaitoksen nykyaikaisuudessa. Erityisen huonosti Vaasan yliopisto pärjää imagotekijöissä näkyminen julkisuudessa, tiedon saanti oppilaitoksesta sekä opetuksen ja tutkimuksen laatu. Myös koulutusalojen monipuolisuutta ja oppilaitoksen arvostusta työmarkkinoilla pidetään yliopiston heikkoina kohtina. (Haarti 2002.)

Myönteisimmin Vaasan yliopistoon suhtautuvat Oulun tai Lapin läänissä ja 10000–30000 asukkaan paikkakunnalla asuvat, ammatillisessa oppilaitoksessa tai lukiossa opiskelevat sekä ruotsia äidinkielenään puhuvat vastaajat. Kriittisimpiä Vaasan yliopisto kohtaan ovat yliopistossa tai korkeakoulussa opiskelevat ja yli 100000 asukkaan paikkakunnalla asuvat. (Haarti 2002.)

Yliopistoa koskevan tiedon lähteet

Yliopistosta saadaan useimmiten tietoa maakunnallisista lehdistä (taulukko 13). Toiseksi tärkein tiedonlähde ovat yliopiston tiedotuslehdet. Muita tärkeitä lähteitä ovat alueradio, esitteet ja vuosikertomukset, seminaarit ja koulutustilaisuudet, tutkimusraportit ja julkaisut sekä henkilökohtaiset yhteydet.

Taulukko 13. Vaasan yliopistoa koskevan tiedon lähteet (n=225).

Tietolähde	Kpl	%
Ammattilehdet	31	13,8
Valtakunnalliset lehdet	28	12,4
Maakunnalliset lehdet	149	66,2
Paikallislehdet	43	19,1
Yliopiston tiedotuslehdet	62	27,6
Esitteet ja vuosikertomukset	50	22,2
Valtakunnallinen TV	20	8,9
Valtakunnallinen radio	10	4,4
Alueradio	52	23,1
Paikallis-TV	3	1,3
Paikallisradio	14	6,2
Tutkimusraportit, julkaisut	49	21,8
Seminaarit, koulutustilaisuudet	50	22,2
Yliopistoseura	9	4,0
Henkilökohtaiset yhteydet	46	20,4
Muualta (usein Internetistä)	18	8,0
Ei mistään	24	10,7

Mikkosen ym. (1993: 67) tutkimukseen verrattuna muutos on valtava. Nykyisin ihmiset ilmoittivat suunnilleen puolta harvemmin saavansa tietoa mistä tahansa lähteestä kuin kymmenen vuotta aiemmin. Syytä tälle ei voi kuin arvailla. Osittain syynä voi olla, että tiedon hankinta on siirtynyt Internetiin, jota ei kyselyssä valmiina vastausvaihtoehtona annettu. Lisäksi tietoa hankittiin nyt myös ammattilehdistä. Ne eivät kuitenkaan voi selittää eroa täysin, niillä ei nimittäin tulisi olla mitään vaikutusta esimerkiksi seminaariosallistumisiin. Myös hieman erilainen vastausvaihtoehtojen muotoilu on voinut vaikuttaa tulokseen. Lisäksi mieleen tulee, onko osasyynä se, ettei yliopisto enää entiseen tapaan kiinnosta?

Maakunnalliset tai paikalliset lehdet ovat yleisin tietolähde. Osalla vastaajista käsitteet ovat varmaankin menneet myös sekaisin, jolloin esimerkiksi Pohjalaista on voitu pitää paikallislehtenä. Suomenkielisten kolme pää tietolähdettä ovat maakunnalliset lehdet (66%), yliopiston tiedotuslehdet (26,4%) ja alueradio (23,1%). Ruotsinkielisillä tärkeimmät sen sijaan olivat paikallislehdet (39,3%), maakunnalliset lehdet (32,1%) ja yliopiston tiedotuslehdet (21,4%).

Kaikki ikäryhmät saivat suuren osan yliopistotiedoistaan maakuntalehdistä. Sen lisäksi ne kaikki vanhinta ikäryhmää (61–80 -vuotiaat) lukuun ottamatta saivat merkittävän osan tiedoistaan yliopiston tiedotuslehdistä. Vanhimmilla kyseisen tietolähteen korvaavat alueradio sekä tutkimusraportit ja julkaisut. Nuorimmat (18–40 -vuotiaat) saavat tietonsa maakuntalehtien ja yliopiston tiedotuslehtien lisäksi paikallislehdistä. Keskimmäisen ikäluokan (41–50 -vuotiaat) kolmas tietolähde on alueradio. Taloustutkimus Oy:n (Haarti 2002) valtakunnallisen tutkimuksen perusteella nuoret (17–19 -vuotiaat) saavat opiskelua koskevaa tietoa parhaiten Internetistä, oppilaitosten kotisivuilta. Toiseksi eniten he saavat tietoa oppilaitoksen tuntevilta tuttavilta ja kolmanneksi eniten ottamalla itse yhteyttä oppilaitokseen. Seuraavaksi tulevat muut kaverit ja ystävät sekä Internet yleensä.

Miesten tärkeimmät tietokanavat ovat maakunnalliset lehdet, yliopiston tiedotuslehdet ja alueradio. Naisilla alueradio korvaantuu

paikallislehdillä. He saavat selvästi muita vastaajaryhmiä enemmän yliopistotietoa paikallislehdistä. Toiseksi eniten paikallislehtiä hyödyntävät nuoret.

Pelkän peruskoulun suorittaneista merkittävä osuus (27,6%) ilmoitti, ettei saa tietoa yliopistosta mistään. Myös keskimääräistä useampi ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut on samaa mieltä. Ammattikorkeatutkinnon suorittaneilla maakuntalehtien jälkeen (55,6%) toiseksi tärkein kanava on Internet. Peruskoulun käyneet saivat Vaasan yliopistosta useimmiten tietoa maakunnallisista (44,8%) tai valtakunnallisista (17,2%) lehdistä. Ylioppilas- tai ammattitutkinnon suorittaneiden tärkeimmät tietolähteet ovat maakunnallisten lehtien (57,1%) lisäksi paikallislehdet (25,0%) ja alueradio (19,6%). Opistotasaisen tutkinnon suorittaneiden toiseksi tärkein tietolähde ovat yliopiston tiedotuslehdet (20,8%) ja kolmanneksi tärkein henkilökohtaiset yhteydet. Korkeakoulututkinnon suorittaneista vain 1% ilmoitti, ettei saa yliopistosta tietoa mistään. Yleisin tietolähde heillekin ovat maakuntalehdet (74,7%), sitten yliopiston tiedotuslehdet (49,5%) sekä esitteet ja vuosikertomukset (42,1%).

Virastoissa ja muissa julkisyhteisöissä työskentelevillä on selvästi monipuolisemmat tiedon lähteet kuin muilla vastaajilla. Kaikissa työyhteisöissä yleisin tietolähde on maakuntalehdet. Virastoissa toiseksi kirivät yliopiston tiedotuslehdet (66,7%) ja kolmanneksi esitteet ja vuosikertomukset (49,1%). Oppilaitoksissa kakkosijalle yltävät tutkimusraportit ja julkaisut (50,0%). Muissa julkisyhteisöissä alueradio (54,5%) nousee kakkoseksi. Yrityksille paikallislehdet (21,3%) ja alueradio (18,7%) ovat tärkeitä. Jonkin verran vaihtelua oli myös työtehtävittäin. Johtavassa asemassa olevien kolme tärkeintä tietolähdettä ovat maakuntalehdet (71,0%), yliopiston tiedotuslehdet (43,9%) sekä esitteet ja vuosikertomukset (38,3%). Henkilökunnalle tärkeimpiä ovat maakuntalehdet (42,3%) ja paikallislehdet (30,8%). Yrittäjille puolestaan maakuntalehtien (57,1%) jälkeen toiseksi tärkein kanava oli alueradio (28,6%).

Pohjanmaa on ainoa alue, jossa paikallislehdet ovat yksi tärkeimmistä tietolähteistä (38,0%). Näin on ehkä toisaalta siksi, että muiden maakuntien paikallislehtiä eivät kiinnosta Pohjanmaan asiat, toisaalta siksi, että Pohjanmaalla omia maakuntalehtiä saatetaan pitää paikallislehtinä. Etelä-Pohjanmaalla paikallislehden korvaa alueradio (25,9%) ja Keski-Pohjanmaalla seminaarit ja koulutustilaisuudet (20,9%).

YLIOPISTON JA YMPÄRISTÖN YHTEISTYÖMUODOT JA TUOTOKSET

Yliopiston tarjoamien palveluiden käyttö

Yleisökyselyssä vastaajilta tiedusteltiin, mitä Vaasan yliopiston tarjoamia palveluja he ovat käyttäneet joko usein tai joskus. Opettajien konsultointipalveluja oli käyttänyt joka viides vastaaja (taulukko 14). Vain yksi vastaaja sanoi käyttäneensä kyseistä palvelua usein. Opiskelijatyövoimaa yliopistolta on rekrytoinut usein viisi vastaajaa ja joskus 36 vastaajaa (yhteensä 18,3 %).

Taulukko 14. Yliopiston palveluita usein tai joskus käyttäneiden vastaajien osuus kaikista kysymykseen vastanneista (n=222-223).

Palvelu	Kpl	%
Opettajien konsultointipalvelut	44	19,8
Opiskelijatyövoiman rekrytointi	41	18,3
Opinnäytetöiden toimeksiannot	21	9,4
Muut tutkimustoimeksiannot	39	17,5
Täydennyskoulutus	54	24,3
Avoin yliopisto-opetus	43	19,3
Atk-keskuksen palvelut	9	4,0
Kirjaston palvelut	37	16,6
Euro-tietokeskuksen palvelut	13	5,9
Seminaarit	78	35,0
Sanomalehtiyliopisto	27	12,1

Opinnäytetöitä Vaasan yliopistosta on ainakin joskus tilannut 9,4 % vastaajista ja tutkimuksia 17,5 % vastaajista. Täydennyskoulutuspalveluja ilmoitti ainakin joskus käyttäneensä 24,3 % vastaajista ja avointa yliopisto-opetusta lähes yhtä moni. Ne ovatkin yleisimmin

käytettyjen palveluiden joukossa. Yliopiston järjestämiin seminaareihin oli osallistunut jopa 35,0 % vastaajista.

Kirjaston palveluja on käyttänyt 16,6 % vastaajista, mutta samoissa tiloissa olevaa euro-tietokeskusta vain 5,9% ja läheistä atk-keskusta ainoastaan 4,0% vastaajista. Erot kymmenen vuoden takaiseen eivät niiden kohdalla ole kovin suuria. Sanomalehtiyliopistoa on hyödyntänyt 12,1% vastanneista. Verrattuna Mikkosen ym. (1993: 63) tutkimukseen opettajien konsultointipalvelut ovat lisänneet suosiotaan, mutta täydennyskoulutus vähentänyt hieman. Lisäksi opinnäytetöiden toimeksiantoja on tehty vähemmän kuin ennen.

Konsultointipalveluja ruotsinkieliset ovat käyttäneet suomenkielisiä vähemmän. Vanhemmat ikäluokat puolestaan ovat käyttäneet niitä hieman nuoria enemmän. Mitä korkeampi koulutus vastaajalla on, sitä todennäköisemmin hän on käyttänyt konsultointipalveluja. Peruskoulupohjaiset vastaajat eivät ole käyttäneet konsultointipalveluja lainkaan. Tämä liittyy siihen, että korkeasti koulutetut ovat muita useammin siinä asemassa, että he voivat palkata työntekijöitä. Virastoissa on konsultointia hyödynnetty selvästi eniten, yrityksissä vähiten. Mitä isompi työyhteisö on kyseessä, sitä todennäköisemmin siellä on käytetty konsultointiapua. Eniten konsultointia ovat hyödyntäneet yritysten ammattijohtajat, omistajayrittäjät puolestaan eivät koskaan. Keski-Pohjanmaalla konsultointipalveluja on käytetty vähiten.

Korkeammin koulutetut ovat muita useammin rekrytoineet Vaasan yliopiston opiskelijoita. Peruskoulun käyneet vastaajat eivät ole lainkaan rekrytoineet yliopistosta, mikä jälleen liittyy heidän asemaansa työpaikoilla. Eniten opiskelijoita on rekrytoitu virastoissa, toiseksi eniten yrityksissä. Yrittäjät eivät kuitenkaan olleet juurikaan opiskelijoita palkanneet. Mitä isompi työyhteisö on, sitä enemmän siellä on hyödynnetty Vaasan yliopiston opiskelijatyövoimaa. Pohjanmaalla opiskelijoita oli rekrytoitu naapurimaakuntia enemmän.

Mitä korkeampi koulutus vastaajalla on, sitä todennäköisemmin hän on teettänyt Vaasan yliopistossa opinnäytetyön tai muun tutkimuksen. Tästä kuitenkin poikkesivat ammattikorkeakoulututkinnon

suorittaneet, jotka eivät ole antaneet toimeksiantoja lainkaan. Eniten molempia toimeksiantoja ovat teettäneet virastot, oppilaitokset ja muut julkisen puolen työyhteisöt. Pienyritykset eivät ole toimeksiantoja antaneet. Etelä-Pohjanmaalla on opinnäytetoimeksiantoja tehty muita alueita enemmän ja Keski-Pohjanmaalla tutkimustoimeksiantoja muita vähemmän.

Vanhemmat vastaajat ovat käyttäneet Vaasan yliopiston täydennyskoulutuspalveluja nuoria enemmän. Ruotsinkieliset ovat käyttäneet niitä odotetusti suomenkielisiä vähemmän. Mitä korkeammin koulutetusta vastaajasta on kyse, sitä todennäköisemmin hän on käyttänyt täydennyskoulutuspalveluja. Yritykset ovat käyttäneet palvelua vähemmän kuin julkistahot. Isoissa yhteisöissä palvelua on hyödynnetty muita enemmän. Eniten täydennyskoulutusta ovat hyödyntäneet johtavassa asemassa olevat.

Korkeasti koulutetut ovat hyödyntäneet avointa yliopisto-opetusta muita enemmän. Yksikään peruskoulun käynyt ei ole osallistunut avoimeen yliopisto-opetukseen, mutta korkeakoulututkinnon suorittaneista siihen on joskus osallistunut 36,2% vastaajista. Työyhteisöistä virastot ja muut julkiset tahot ovat käyttäneet avointa yliopistoa eniten. Työyhteisöissä johto on ollut aktiivisin avoimen yliopisto-opetuksen hyödyntäjä. Mitä isommasta työyhteisöstä on kyse, sitä enemmän avoimessa yliopistossa on opiskeltu.

Atk-keskuksen palveluja on käytetty melko vähän. Virastot ja yritykset ovat käyttäneet niitä hieman muita tahoja enemmän. Suurimmat työyhteisöt (yli 500 henkeä) ovat käyttäneet palvelua eniten. Johtavassa asemassa olevat ovat olleet ahkerimpia palvelujen käyttäjiä. Maakunnista vähiten atk-keskusta on hyödynnetty Etelä-Pohjanmaalla. Erot tosin eivät ole suuria.

Kirjastoa ovat käyttäneet eniten korkeasti koulutetut vastaajat. Julkisyhteisöt ja virastot ovat olleet aktiivisimpia kirjastopalvelujen käyttäjiä. Isommat työyhteisöt ovat käyttäneet kirjastoa pieniä enemmän. Yrittäjät sen sijaan eivät kirjastoa ole hyödyntäneet lainkaan. Myöskään Etelä-Pohjanmaalla ei ole käytetty yliopiston kirjastoa.

Kirjaston yhteydessä oleva Euro-tietokeskus on Vaasan yliopiston vähiten hyödynnetty palvelu. Korkeakoulututkinnon suorittaneet käyttävät sen mahdollisuuksia hieman muita useammin. Työpaikoista virastot hyödyntävät sitä eniten. Pohjanmaalla palvelua on käytetty hieman muita alueita enemmän.

Vaasan yliopiston järjestämiin seminaareihin ovat eniten osallistuneet korkeakoulututkinnon suorittaneet vastaajat. Kuntien ja valtion virastojen henkilökunta on ollut aktiivisinta seminaariväkeä, yrityksistä sen sijaan on seminaareihin osallistuttu selvästi vähemmän. Eniten seminaareihin on osallistuttu yhteisöjen johtotasolla. Mitä isommasta työyhteisöstä on puhe, sitä enemmän seminaareihin on osallistuttu.

Sanomalehtiyliopistoon eivät ruotsinkieliset olleet tutustuneet lainkaan, mikä onkin luonnollista, onhan kyse suomenkielisessä sanomalehdessä olevasta palvelusta. Peruskoulututkinnon tai ammattikorkeatutkinnon suorittaneet ovat muita vähemmän hyödyntäneet sanomalehtiyliopistoa. Työpaikoista virastot ovat olleet aktiivisimpia palvelun hyödyntäjiä. Eniten sanomalehtiyliopistoa on käytetty Pohjanmaan maakunnassa.

Vastaajista suurimmalla osalla (72,3%) yhteyksien määrä yliopistoon on säilynyt viiden viime vuoden aikana ennallaan. Suhteet ovat kuitenkin useammin lisääntyneet (18,3%) kuin vähentyneet (9,4%). Miehillä suhteet yliopistoon ovat lisääntyneet naisia useammin. Korkeakoulututkinnon suorittaneilla yhteydet Vaasan yliopistoon ovat selvästi lisääntyneet viimeisen viiden vuoden aikana. Ammattikorkeakoulun tai peruskoulun suorittaneilla sen sijaan suhteet ovat joko pysyneet ennallaan tai vähentyneet.

Yhteydet Vaasan yliopistoon ovat lisääntyneet etenkin kuntien ja valtion virastoissa. Mitä isommasta työyhteisöstä on kyse, sitä useammin suhteet ovat lisääntyneet. Etenkin johtavassa asemassa olevien yhteyden Vaasan yliopistoon ovat lisääntyneet. Maakunnista yhteydet ovat lisääntyneet pääasiassa Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla. Monet, joilla ei ole mitään suhteita Vaasan yliopistoon koskaan ollutkaan, jättivät kysymyksen vastaamatta.

Yliopiston aktiivisuus yhteiskunnassa

Yliopistolaisten osallistuminen alueellisten strategioiden ja toimintarakenteiden suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin

Kyselyyn vastanneista yliopistolaisista yli 60% ilmoitti, etteivät he ole osallistuneet paikallisten strategioiden tai toimintamuotojen laatimiseen. Laadituista strategioista selvästi suurin osa (75%) liittyy elinkeinoelämään, loput muihin organisaatioihin tai tieteeseen. Strategiat ovat joko paikallisia, alueellisia tai valtakunnallisia (taulukko 15). Kansainvälisiin strategioihin ei juuri ole osallistuttu (liite 10). Yliopisto on ollut mukana esimerkiksi kehittämässä Vaasan kaupungin ICT-strategiaa, Suupohjan seutukuntastrategiaa, WFA-alueen luontomatkailustrategiaa, aluekeskusohjelmaa ja kirjastopoliittista ohjelmaa.

Taulukko 15. Yliopistolaisten osallistuminen strategioihin ja toimintamuotoihin.

Aluetaso	Tiede, julkiset organisaatiot		Elinkeinoelämä		Yht.
Paikallinen taso	4	5,8 %	14	20,3 %	18
Alueellinen taso	5	7,2 %	13	18,8 %	18
Valtakunnallinen taso	5	7,2 %	12	17,4 %	17
Kansainvälinen taso	1	1,4 %	5	7,2 %	6
Yhteensä	15		44		59

Professorit, lisensiaatit ja tohtorit ovat vaikuttaneet useimmiten elinkeinoelämän strategioihin alueellisella tasolla. Hallintopalvelujen ja erillislaitosten edustajien osallistuminen strategioihin keskittyy paikallisiin elinkeinoelämän organisaatioihin. Projektipäälliköt ovat osallistuneet sekä paikallisten että alueellisten elinkeinoelämän organisaatioiden strategioihin.

Yliopistolaisten saamat toimeksiannot

Kyselyyn vastanneista yliopistolaisista lähes puolet ilmoitti, ettei ole osallistunut ulkopuolisten antamien toimeksiantojen toteuttamiseen (taulukko 16). Saaduista toimeksiannoista suurin osa (49%) koskee tutkimuksia, loput melko tasaisesti koulutusta (27%) ja kehittämistä (24%). Suurimpia toimeksiantajia ovat olleet Pohjanmaan liitto, Vaasan kaupunki, Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan TE-keskukset, maa- ja metsätalousministeriö, työministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, Merinova ja TEKES (liite 11).

Taulukko 16. Yliopistolaisten saamat toimeksiannot.

Aluetaso	Tutkimus		Koulutus		Kehittämin.		Yht.
Paikallinen taso	8	11,6 %	5	7,2 %	8	11,6 %	21
Alueellinen taso	11	15,9 %	8	11,6 %	5	7,2 %	24
Valtakunnall. taso	14	20,3 %	5	7,2 %	6	8,7 %	25
Kansainväl. taso	10	14,5 %	6	8,7 %	2	2,9 %	18
Yhteensä	43		24		21		88

Pääosa toimeksiannoista on valtakunnallisia tai alueellisia. Tutkimus on enimmäkseen alueellista ja valtakunnallista, koulutus alueellista ja kehittämishankkeet paikallisia. Erot ovat kuitenkin melko pieniä. Kauppätieteellisten tiedekuntien toimeksiannot ovat useimmiten valtakunnallisia tutkimuksia. Tohtorien, professoreiden ja tutkijoiden saamista toimeksiannoista suurin osa on valtakunnallisia tutkimuksia.

Toimeksiantajien näkemyksiä yhteistyöstä Vaasan yliopiston kanssa tiedusteltiin puhelimitse. Syiksi sille, että koulutus, tutkimus tai kehittämistoimenpide on tilattu Vaasan yliopistolta, mainittiin useimmiten kolme syytä. Ensinnäkin, monet toimeksiantajat tunsivat Vaasan

yliopistolta henkilöitä, joiden osaamisen arveltiin hyödyttävän toimeksiantajaa. Toiseksi Vaasan yliopiston resursseihin ja osaamiseen luotettiin, useinkin koska aikaisemmat kokemukset olivat olleet hyviä. Kolmanneksi haluttiin olla yhteistyössä nimenomaan oman alueen toimijan kanssa. Oman alueen toimijan arveltiin tuntevan toimeksiantajien tarpeet etäisempiä tahoja paremmin. Yliopistolta toivottiin useinkin ulkopuolisen objektiivista näkemystä omiin ongelmiin ja haasteisiin. Sillä, että yhteistyökumppaniksi tai toimeksiannon toteuttajaksi oli valittu Vaasan yliopisto, vaikutti usein myös yliopiston oma aktiivisuus, esimerkiksi tehdyt hanke-esitykset.

Haastattelujen perusteella yhteistyöhön oltiin tyytyväisiä. Yliopisto oli yleensä pysynyt aikataulussa ja tehnyt, mitä oli luvannutkin. Suhteita henkilöstöön pidetään yleisesti hyvinä ja henkilökuntaa asiantuntevana. Yliopistoa kehuaan etenkin joustavuudesta ja paneutumisesta toimeksiantoon. Joitakin yksittäisiä pieniä ongelmia yhteistyössä oli ollut, mutta haastateltavat eivät yleensä pitäneet niitä mainitsemisen arvoisina. Yhteistyöstä katsottiin olleen hyötyä ja sille asetetut tavoitteet oli vastaajien mielestä saavutettu.

Yliopiston tutkimus- ja kehittämistoiminta

Vaasan yliopistossa tehdään jatkuvasti eri alojen tutkimusta. Tutkimuksia tehdään sekä opinnäytetöinä että tilaustutkimuksina. Osa tutkimuksesta kohdistuu yleismaailmallisiin ongelmiin ja mielenkiinnon kohteisiin, osa keskittyy paikallisiin tutkimushaasteisiin. Tällaista tutkimusta on sekä ainelaitoksissa että yliopiston erillislaitoksissa, varsinkin Levón-instituutissa. Erityisesti alueen ongelmiin keskittyvää, kehittämiseen tähtäävää tutkimusta ja muuta toimintaa on etenkin Levón-instituutissa, mutta myös ainelaitoksissa, kuten markkinoinnin laitoksella, jossa on tutkittu esimerkiksi Vaasan kaupungin imagoa, Vaasan vähittäiskaupan toimintaedellytyksiä sekä huonekaluteollisuuden mahdollisuuksia.

Alueellisen kehittämiss politiikan innovatiivisuus/tutkimuspainotteisuus

Useimmat haastatellut toimeksiantajat pitävät Vaasan yliopistoa innovatiivisena. Innovatiivisuus näkyy muun muassa innovatiivisina hanke-esityksinä, tutkimuksina, kielikylvyn ja avoimen yliopiston toiminnan kehittämisenä ja uusina tapoina toimia, joista eräänä esimerkkinä Conradi Oy.

Vaasan yliopiston innovatiivisuuden arvellaan pitkälti pohjautuvan sen lyhyeen historiaan yliopistona, josta syystä se on toimissaan keskimääräistä joustavampi. Innovatiivisuudessakin nähdään kuitenkin kehittämisen varaa. Sen nähdään riippuvan tiedekunnista ja niissä vaikuttavista persoonista. Joidenkin mielestä Vaasan yliopisto on ”keskimääräisen innovatiivinen” tai ei lainkaan innovatiivinen. Ympäröivän alueen asukkaat, yritykset ja julkisyhteisöt näkevät yliopiston silti ennemminkin innovatiivisena kuin paikallaan polkevana.

Henkilökunnan sähköinen yhteydenpito

Noin 45% kyselyyn vastanneista yliopistolaisista ilmoitti käyneensä työhönsä liittyen viimeisen kahden vuoden aikana keskustelua yliopiston ulkopuolisten tahojen kanssa sähköpostilla, puhelimella tai muulla vastaavalla tavalla. Todennäköisesti todellinen luku on suurempi, koska sähköiset viestimet ovat elämässämme niin jokapäiväisiä, että kaikki niiden välityksellä tapahtuneet yhteydenotot eivät välttämättä jää mieleen eikä kaikkia pidetä edes mainitsemisen arvoisina.

Sähköpostiliikennettä on jokaisella aluetasolla, mutta eniten kansainvälisellä ja valtakunnallisella tasolla, joissa henkilökohtaiset tapaamiset jäävät vähäisemmiksi. Lähialueelle yhteyttä sähköisesti ilmoitti pitävänsä 16% vastaajista, kauemmas noin 24% vastaajista. Tohtoreilla on eniten yhteyksiä kansainväliselle tasolle. Professorien sähköisten yhteyksien painopiste on valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla. Myös kauppatieteellisellä alalla on runsaasti kansainvälisiä yhteyksiä.

Sähköiset yhteydet koskevat hyvin monenlaisia aiheita (liite 12). Paikallisella tasolla keskustelut ovat muun muassa opinto-ohjausta,

lausumia tiedotusvälineille, omasta tutkimustyöstä käytävää keskustelua, artikkelien kirjoittamista ja yritys yhteistyötä. Alueellisella tasolla yhteydenotot ovat koskeneet esimerkiksi hankekonsultointia, opinnäytteiden ohjausta, asiantuntijaneuvojen antoa ja keskustelua omasta työstä. Valtakunnallisen tason keskustelut ovat edellisten lisäksi sisältäneet kollegoiden työn kommentointia, tutkimusyhteistyötä, tapahtumien järjestelyä ja artikkelien kirjoittamista. Kansainväliset yhteydet ovat liittyneet kansainvälisiin konferenssijärjestelyihin ja konferenssiin valmistautumiseen, tutkimusyhteistyöhön, asiantuntijaneuvoihin ja opetuksen kehittämiseen.

Yliopistolaisten jäsenyydet ja luottamustehtävät yhteiskunnan eri toiminnoissa

Kyselyyn vastanneista yliopistolaisista noin 30% ilmoitti, ettei heillä ole minkäänlaisia luottamustehtäviä eikä jäsenyyksiä elinkeinoelämän järjestöissä eikä tieteellisissä seuroissa tai harrastusseuroissa (taulukko 17). Oletettavaa kuitenkin on, ettei ainakaan kaikkia harrastusten piiriin kuuluvia jäsenyyksiä huomattu mainita. Jäsenyyksistä ja luottamustoimista suurin osa (58%) on joko tieteellisiä tai harrastuksiin liittyviä, loput elinkeinoelämän piiriin kuuluvia.

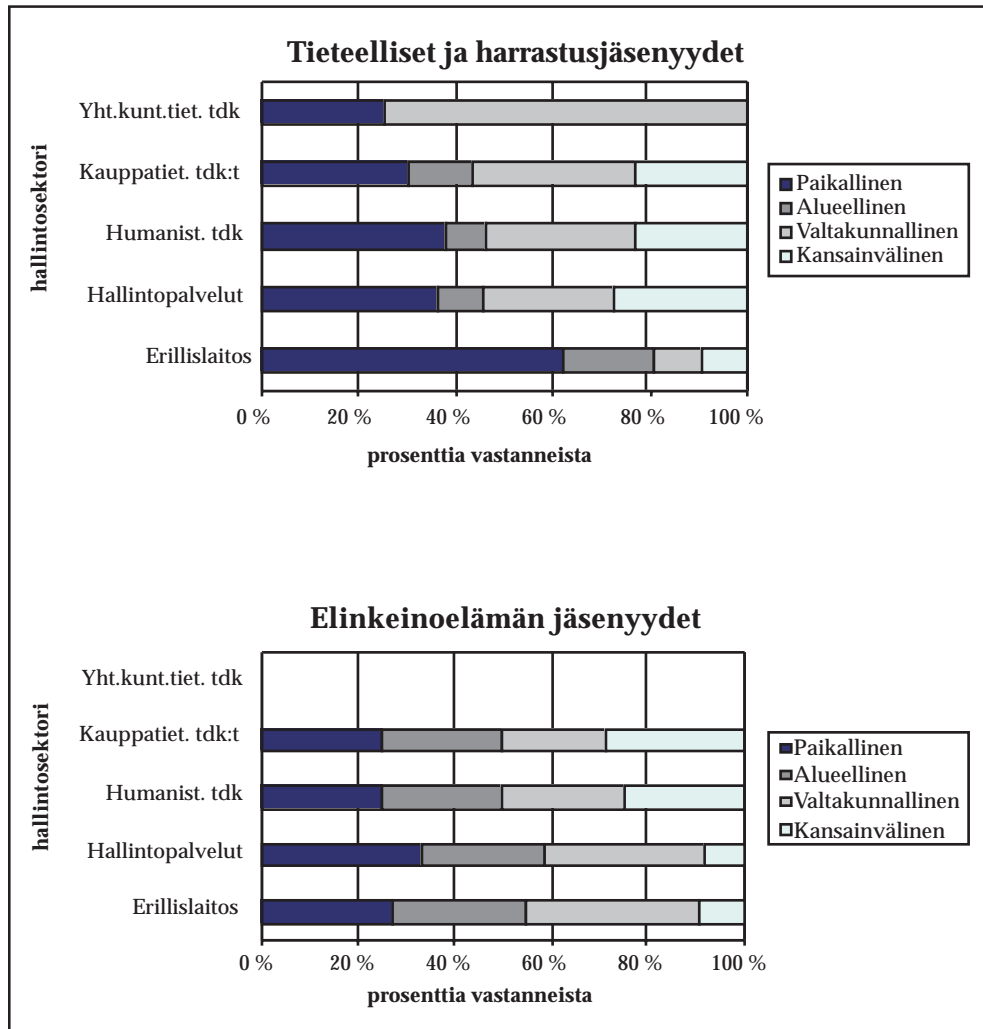
Jäsenyyksistä enemmistö on joko paikallisia (33%) tai valtakunnallisia (28%). Verrattuna aiempaan kyselyyn Vaasan yliopiston vuorovaikutussuhteista (Mikkonen, Stenman & Bonnici 1993) alueellinen ja paikallinen taso korostuivat tieteellisten seurojen ja harrastusten kohdalla. Syynä lienee harrastusten liittäminen tieteellisten seurojen kanssa samaan kysymykseen; suurin osa harrastustoiminnastahan on paikallista tai alueellista. Elinkeinoelämän luottamustehtävien kohdalla suunta on päinvastainen: paikalliset ja alueelliset luottamustehtävät ovat vähentyneet kymmenen vuoden takaisesta, kansainväliset lisääntyneet.

Taulukko 17. Yliopiston henkilökunnan jäsenyydet ja luottamustehtävät.

Aluetaso	Tieteelliset seurat ja harrastukset		Elinkeinoelämä		Yht.
Paikallinen taso	32	46,4 %	18	26,1 %	50
Alueellinen taso	13	18,8 %	16	23,2 %	29
Valtakunnallinen taso	24	34,8 %	19	27,5 %	43
Kansainvälinen taso	18	26,1 %	11	15,9 %	29
Yhteensä	87		64		151

Paikallistason jäsenyydet ovat esimerkiksi urheiluseurojen, Vaasan yliopiston organisaatioiden ja Vaasan kaupungin toimielimien jäsenyyksiä ja luottamustehtäviä (liite 13). Alueellisen ja valtakunnallisen tason jäsenyydet ovat erittäin monipuolisia, mitään yhteistä linjaa niille on vaikea löytää. Kansainvälisellä tasolla jäsenyydet liittyivät useimmiten koulutuksen alaan. Eri hallintosektoreiden henkilökunnan jäsenyyksien jakautuminen eri aluetasolle on esitetty kuvassa 4. Kuvaa tarkasteltaessa on muistettava, että humanistisesta tiedekunnasta ja etenkin yhteiskunnallisesta tiedekunnasta vastauksia tuli hyvin vähän. Sen takia yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan vastaukset on jätetty pois elinkeinoelämän jäsenyyksiä koskevasta kuvasta.

Maisterien ja alemman koulutuksen suorittaneiden luottamustehtävät ja jäsenyydet olivat pääosin paikallisia tieteellisiä tai harrastusseurojen jäsenyyksiä. Tohtorien jäsenyydet sen sijaan painottuvat valtakunnallisiin tieteellisiin seuroihin. Professorien jäsenyyksistä suurin osa on alueellisella tasolla elinkeinoelämän organisaatioissa tai kansainvälisellä tasolla tieteellisissä piireissä.

Kuva 4. Eri hallintosektoreilla työskentelevien jäsenyyksien jakautuminen eri aluetasoille.

Osallistuminen aluetta koskevaan päätöksentekoon

Yliopistolaiset ovat joko työnsä puitteissa tai vapaa-ajallaan mukana monenlaisessa yliopiston ulkopuolisessa toiminnassa. He ovat osallistuneet muun muassa lähialueen kuntien strategiatyöhön ja eri toiminnan osa-alueiden kehittämiseen. Lisäksi yliopistolaisia on esimerkiksi

yriytysten hallituksissa. Lisäämisen varaakin osallistumisessa olisi. Kunnallispolitiikassa yliopistolaisia on melko vähän, osallistuminen on muutamien aktiivisten varassa. Yliopisto sinällään ei juurikaan pyri vaikuttamaan aluetta koskevaan päätöksentekoon, ellei kyse ole esimerkiksi yliopistoa ympäröivän maa-alueen käytöstä.

Opiskelijoiden osallistuminen huono-osaisten tukemiseksi järjestettyihin aktiviteetteihin

Vaasassa yliopisto-opiskelijoiden aktiivisuus hyväntekeväisyydessä ei ole mitenkään huomattavaa. Kovin monet opiskelijoista eivät maksa ylioppilaskunnan jäsenmaksun yhteydessä olevaa vapaaehtoista hyväntekeväisyyssummaa. Ylioppilaskunnan edustaja arvelee opiskelijoiden vaikuttavat muiden ihmisten tapaan ennemminkin hyväntekeväisyysjärjestöjen kautta. Voitaneen kuitenkin sanoa, että opiskelijat ovat keskimääräistä aktiivisempia erilaisessa toiminnassa. Ylioppilaskunta ei kuitenkaan järjestä mitään erityisesti huono-osaisten tukemiseen tähtäväää toimintaa kummilapsitoimintaa ja omille opiskelijoille suunnattua vippilainaa lukuun ottamatta.

Yliopiston osallistuminen kulttuuritapahtumiin

Yliopistolaisten keskuudessa yliopiston ei nähdä kovin voimakkaasti osallistuvan kulttuuritapahtumiin. Yliopiston nähtiin kuitenkin jo pelkällä olemassa olollaan kehittävän kulttuuria (liite 14). Yliopisto on myös tapahtumapaikka muiden järjestämille kulttuuritapahtumille. Yliopisto voisi vastaajien mielestä panostaa kulttuuriin nykyistä enemmänkin.

Teemahaastattelujen perusteella yliopiston kulttuurivaikutusten nähdään tällä hetkellä liittyvän pääosin yliopiston henkilökunnan ja opiskelijoiden omaan aktiivisuuteen. He ovat kulttuuripalvelujen käyttäjiä ja kulttuurikysynnän luojia kulttuurin tuottajia tai kulttuurilaitosten hallintoon osallistujia.

Opiskelijat järjestävät kaupungilla tapahtumia ja pyörittävät ylioppilasteatteri Ramppia. Henkilökunnan edustajia on kuoroissa ja taidelaitosten hallituksissa. Henkilökunta ja opiskelijat myös käyttävät

kulttuuripalveluja keskimääräistä enemmän, vaikka lisäämisenkin varaa olisi. Yliopistokampusta pidetään myös osana yliopiston kulttuurisia vaikutuksia. Alue itsessään on kaunis ja siinä on säilytetty vanhan puuvillatehtaan rakennukset yhdistettynä uuteen. Alue antaa puitteita kulttuuritapahtumien järjestämiseen ja siihen kuuluva tiedekirjasto Tritonia säilyttää ja tarjoaa kulttuuria.

Tulevaisuudessa yliopiston merkitystä kulttuurisena vaikuttajana voitaisiin lisätä. Yliopistolaiset voisivat aktivoitua yleiseen kulttuurikeskusteluun osallistumisessa. He voisivat kirjoittaa aiheista artikkeleja, esiintyä puhujina eri tilaisuuksissa ja järjestää Studia generalia -tyyppisiä yleisöluentoja. Näiden tulisi kuitenkin olla Vaasan yliopiston omilta aloilta, jotta yliopistolla olisi annettavaa. Vaasan yliopisto voisi myös lisätä alueen kulttuuriin eri tavoin yhteydessä olevaa tutkimusta sekä sisällyttää opetukseensa nykyistä enemmän kulttuurisidonnaista aineista. Eräs kehittämisen arvoinen idea olisi perustaa yliopistoalueelle historia-/taidepolku, joka kiertäisi kaikki alueen taideteokset sekä historialliset kohteet. Tämän pystyisi järjestämään tekemällä kohteista esitteen, jossa niistä kerrottaisiin tarkemmin ja laittamalla sen jakeluun esimerkiksi yliopiston infoon ja turistineuvontaan.

Kestävän kehityksen juurruttaminen yliopistossa ja toimet tietoisuuden lisäämiseksi

Yliopistolaiset eivät koe Vaasan yliopiston panostamista kestäväan kehitykseen mitenkään erityisen merkittäväksi. Niin sanotun ekokampanuksen nähdään melko pitkälti jääneen vain sanaksi ilman sisältöä. Jotkut vastaajat tosin ovat sitä mieltä, että yliopisto edistää kestäväan kehitystä sekä omalla ympäristömyönteisellä toiminnallaan että ympäristöä käsittelevillä kursseillaan (liite 15). Enemmän panostusta ympäristöasioihin kaivataan.

Vastaajat eivät koe, että Vaasan yliopisto mitenkään erityisesti pyrkisi levittämään tietoisuutta kestävästä kehityksestä. Ainoastaan ympäristöalan sivuainekokonaisuuden kursseja voidaan pitää tällaisena pyrkimyksenä. Useiden teemahaastatteluihin osallistuneiden mielestä tässä olisi tulevaisuuden kehittämismahdollisuuksia.

Yliopiston merkitys alueellaan

Alueen innovatiivisuuden ja synergian indikaattorit

Alueellinen osaamisbarometri muodostuu osaamismuuttujista, innovaatiomuuttujista ja väestömuuttujista. Osaamismuuttujiin kuuluu muun muassa Tilastokeskuksen koulutustasomittain, joka kuvaa tutkijakoulutetun väestön osuutta tutkinnon suorittaneesta väestöstä ja korkeakoulujen aloituspaikkatarjontaa suhteessa 19–21 -vuotiaaseen väestöön.

Innovaatiomuuttujia ovat esimerkiksi tutkimus- ja kehittämismenojen osuus asukasta kohden ja korkeakoulujen osuus kyseisistä menoista. Väestömuuttujia ovat muun muassa työttömyysaste ja bruttokansantuote asukasta kohden. Pohjanmaa on kaikissa muuttujaryhmissä valtakunnan keskiarvon yläpuolella ja nuoren väestön koulutustaso on maan korkein. Pohjanmaa on niin sanottu innovatiivinen kasvualue. Etelä- ja Keski-Pohjanmaa ovat sen sijaan kaikissa ryhmissä hivenen keskiarvon alapuolella. (Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmä 2001: 39, 59–62.)

Alueen koulutustaso

Vaasan yliopiston vaikutusalueen koulutustaso on jonkin verran noussut vuosien 1998 ja 2000 välillä (taulukko 18). Valitettavasti vanhemmat koulutustasotiedot eivät ole vertailukelpoisia uusien tietojen kanssa, joten vanhempaa kehitystä ei voida tässä tarkastella. Lisäksi yliopisto vaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon, ettei Vaasan yliopisto ole alueen ainoa korkeakouluyksikkö, vaan alueella toimii myös Svenska Handelshögskolanin ja Åbo Akademin yksiköitä. Erään haastatellun yliopistolaisen mukaan alueen koulutustaso on kuitenkin noussut huomasti sen jälkeen, kun Vaasan yliopisto (silloinen kauppakorkeakoulu) perustettiin.

Taulukko 18. Koulutustason kehittyminen Etelä-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla vuosina 1998 ja 2000 (StatFin 2001).

Maakunta	Vuosi	Korkea-asteen tutkinnon suo- rittaneiden osuus	Tutkijakoulu- tusasteen tutkinto	Koulutus- taso- mittain
Etelä-Pohjanmaa	1998	17,4 %	131	225
	2000	18,0 %	149	234
Nurmo	1998	24,8 %	13	288
	2000	26,3 %	14	301
Seinäjoki	1998	27,8 %	56	302
	2000	28,6 %	65	313
Pohjanmaa	1998	21,3 %	362	252
	2000	21,9 %	408	261
Mustasaari	1998	25,1 %	48	281
	2000	26,1 %	53	293
Pietarsaari	1998	21,0 %	19	242
	2000	21,4 %	21	250
Vaasa	1998	28,0 %	237	305
	2000	28,4 %	271	314
Keski-Pohjanmaa	1998	17,0 %	77	227
	2000	17,4 %	88	235
Kokkola	1998	20,6 %	54	252
	2000	21,1 %	60	261
Koko maa	1998	22,5 %	20 817	268
	2000	23,3 %	23 248	278

Koulutustasomittain kertoo perusasteen jälkeen suoritettun korkeimman koulutuksen keskimääräisen pituuden henkeä kohden. Mittaimen arvo tutkimusalueella alittaa koko maan keskiarvon muualla paitsi Vaasassa ja Mustasaassa sekä Seinäjoella ja Nurmossa. Samoilla paikkakunnilla korkea-asteentutkinnon suorittaneiden osuus kaikista tutkinnoista ylittää koko maan keskiarvon. Vaasan yliopiston vaikutus näkyy selvimmin tarkasteltaessa tutkijakoulutusasteen tutkintojen määrää. Vaasassa on kyseisen tutkijakoulutuksen suorittaneita enemmän kuin Etelä-Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla yhteensä ja koko Pohjanmaalla lähes kaksinkertainen määrä. (StatFin 2001.) Vaikuttaisikin siten siltä, että Vaasan yliopiston väestön koulutustasoa kohottava vaikutus rajoittuu melko pienelle maantieteelliselle alueelle.

Vuonna 2001 korkeakouluopiskelijoiden (yliopistot ja ammattikorkeakoulut yhteensä) osuus 19–21 -vuotiaiden ikäluokasta vaihteli Oulun ja Lapin läänien 60%:sta Länsi-Suomen läänin 69%:iin. Yliopisto-opiskelijoiden osuus vaihteli Lapin läänin 19%:stä Länsi-Suomen läänin 33%:iin. Lääneittäin tarkasteltuna Länsi-Suomen läänissä oli siis enemmän korkeakoulu- ja yliopisto-opiskelijoita kyseisessä ikäluokassa kuin muissa lääneissä. Suuralueittain tarkasteltuna tilanne muuttuu. (Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmä 2001: 41–43.)

Pohjanmaan maakunnassa korkeakouluopiskelijoiden osuus ikäluokasta oli 88%, Etelä-Pohjanmaalla 31% ja Keski-Pohjanmaalla 31%. Täten Pohjanmaan suuralueella (sisältää kolme pohjalaista maakuntaa) korkeakouluopiskelijoiden osuus oli 52%. Luku on valtakunnallisesti toiseksi alhaisin. Alhaisin korkeakouluopiskelijoiden osuus (42%) oli Etelä-Suomen suuralueella (sisältää Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen ja Kymenlaakson), korkeimmat Helsingin metropolialueella (Uusimaa ja Itä-Uusimaa) ja Keski-Suomen suuralueella (76% ja 83 %). Yliopisto-opiskelijoita Pohjanmaan maakunnassa oli 38 % ja Keski-Pohjanmaalla 2 %.

Etelä-Pohjanmaalla yliopisto-opiskelijoita ei ikäluokassa ollut. Siten Pohjanmaan suuralueen yliopisto-opiskelijoiden osuus ikäluokasta 19–21 -vuotiaat oli valtakunnan toiseksi matalin (14 %). (Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmä 2001: 41–43.)

Pohjanmaan maakunnassa (Vaasan rannikkoseutu) korkeakoulu- ja etenkin yliopisto-opiskelijoiden osuus oli selvästi suurempi kuin naapurimaakunnissa, mihin lienevät vaikuttamassa sekä Vaasan yliopisto että muut Vaasassa sijaitsevat yliopisto- ja korkeakouluyksiköt. Muut korkeakouluyksiköt etenkin ovat valtakunnallisia, esimerkiksi kaikki Suomen ruotsinkieliset opettajat koulutetaan Vaasassa. Sen takia Vaasan opiskelupaikkamäärä ylittää alueen tarpeen. Pohjanmaalla nuoren 25–34 -vuotiaan väestön koulutustaso on maan korkein (Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmä 2001: 60).

Tilastokeskuksen vuodelta 2000 olevan valtakunnallisen koulutus- rakennetilaston mukaan Vaasan seudulla on Suomessa seitsemänneksi eniten koulutettua väkeä suhteessa väkilukuun. Etelä-Pohjanmaa on tilastossa kolmanneksi viimeisenä ja Keski-Pohjanmaa viimeisenä. Tilaston perusteella korkeakoulutetut ihmiset kerääntyvät kasvukeskuksiin. Vaasan seutukunnan edelle menevät muun muassa Helsingin, Rovaniemen, Kuopion ja Jyväskylän seutukunnat, kun taas Turun seutukunta jää Vaasan taakse. Tilastossa korkea-asteen koulutukseksi lasketaan yliopistojen lisäksi ammattikorkeakoulut ja ammatilliset opistoasteen tutkinnot. (Palm 2002.)

Enemmistö entisen Vaasan läänin alueella asuvista korkeakoulutetusta (vuosina 1997–2000 valmistuneet) ovat Vaasan seudulla, Pohjoisten seinänaapurien alueella sekä Pietarsaaren ja Kokkolan seuduilla. Eniten alueella on alemman korkeakoulututkinnon ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita. (Sijoittumispalvelu 2002a.)

Uudet yritykset / väestö

Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla sekä Pohjanmaalla on yritysten toimipaikkojen määrä asukasluukuun suhteutettuna kehittynyt vuosien 1994 ja 1999 välillä yleensä maan keskiarvoa huonommin (taulukko 19). Kun jaetaan toimipaikkojen nettomuutos (lisäys tai vähennys edellisvuodesta) alueen väestömäärällä, saadaan lisääntyneiden tai vähentyneiden toimipaikkojen määrä yhtä asukasta kohti. Mitä suurempi luku on, sitä enemmän alueelle on väkimäärään nähden syntynyt uusia toimipaikkoja. Suhdeluku on ollut tutkimusjaksolla paras vuonna 1996.

Taulukko 19. Yritysten toimipaikkojen nettomuutos henkeä kohden Etelä-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla vuodesta 1994 vuoteen 1999. Saatu luku on kerrottu tuhannella (StatFin 2001).

	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Etelä-Pohjanmaa	- 1,67	0,76	2,19	1,34	0,50	0,70
Pohjanmaa	- 1,35	- 0,65	2,95	1,51	0,87	- 0,46
Keski-Pohjanmaa	- 4,15	1,63	2,96	1,55	0,54	- 0,15
Koko maa	- 1,48	0,79	2,63	1,88	1,16	0,33

Tutkimus- ja kehittämistoiminta alueella

Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntien korkeakoulusektorin panostus tutkimus- ja kehittämistoimintaan on kasvanut vuosina 1995–1999 (taulukko 20). Tutkimushenkilökunnan määrä, sekä tutkimus- ja kehittämismenot ovat lisääntyneet. Kolmen maakunnan osalta selvästi suurinta tutkimus- ja kehittämistoiminta on ollut Pohjanmaan maakunnassa. Vuonna 1995 noin 95% kaikesta tutkimuspanostuksesta on sen alueella. Vuonna 1999 sen osuus on enää 75% Keski-Pohjanmaan tutkimustoiminnan alettua ja Etelä-Pohjanmaan tutkimustoiminnan vahvistuttua. (StatFin 2001.) Etelä-Pohjanmaalla tutkimus- ja kehittämismenojen osuus asukasta kohden on maan alhaisin ja Keski-Pohjanmaallakin maan alhaisimpia. Pohjanmaalla menee paremmin, mutta sekin on maan keskitason alapuolella (Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmä 2001: 59–62).

Yleensä alueiden tutkimus- ja kehitystyö painottuu yliopistopaikkakuntien yhteyteen. Vaasan yliopiston tutkimusmenot vuonna 1999 olivat 7,23 miljoonaa euroa (43 mmk). Luku vastaa Lapin yliopiston (8,07 meuro), Helsingin kauppakorkeakoulun, (7,9 meuro) ja Turun kauppakorkeakoulun (5,89 meuro) tutkimusmenoja.

Taulukko 20. Korkeakoulusektorin tutkimus- ja kehittämistoiminnan kehitys Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa yhteensä vuosina 1995 ja 1999 (StatFin 2001).

	vuosi 1995	vuosi 1999
Tutkimushenkilökunta	179 henkilöä	232 henkilöä
Tutkimustyövuodet	113 vuotta	173 vuotta
Tutkimus- ja kehittämismenot	6,9 meuro (41 milj. mk)	10,1 meuro (60 milj. mk)

Taidekorkeakouluja ja Svenska handelshögskolania lukuun ottamatta muilla yliopistoilla tutkimusmenot ovat huomattavasti isompia kuin Vaasan yliopistolla. Viime vuosina korkeakouluissa on kehitetty neuvontaa, koulutusta sekä innovaatioiden etsintää ja arviointia tarjoavia innovaatiopalveluja. Tällä hetkellä palveluja tarjotaan 12 yliopistossa. (Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmä 2001: 26, 28.) Vaasan yliopistolla kyseistä palvelua tarjoaa TE-keskuksen vieraileva keksintöasiamies. Tieteellisiä julkaisuja Vaasan yliopistosta valmistuu vuosittain yli 200 (taulukko 21). Viime vuosina määrä on ollut hieman laskemaan päin.

Taulukko 21. Vaasan yliopiston tieteellinen julkaisu toiminta 1998–2000
(Tilinpäätösasiakirja vuodelta 2000: 27).

Koulutusala	Vuosi Suomessa	Julkaisut ulkomailla	Julkaisut yhteensä	Julkaisut
Humanistinen ala	1998	43	40	83
	1999	36	40	76
	2000	25	42	67
Yhteiskunta-tieteellinen ala	1998	20	5	25
	1999	28	5	32
	2000	22	5	27
Kauppätieteellinen ala	1998	69	55	124
	1999	70	59	129
	2000	44	65	109
Teknillinen ala *	1998	20	26	46
	1999	4	9	13
	2000	6	1	7
Yliopisto yhteensä	1998	152	126	278
	1999	138	113	251
	2000	97	113	210

* Vuoden 1998 jälkeen tilastointiperiaatteet ovat muuttuneet.

Yliopiston tuottamat rahavirrat

Yliopisto on merkittävä taloudellinen toimija alueellaan. Yliopisto tuo rahaa ympäröivään talouteen muun muassa palkkojen ja hankintojen kautta. Yliopiston kokonaismenot – ja siten myös taloudellinen merkitys alueelleen – ovat olleet koko ajan nousussa (taulukko 22). Vuonna 2000 sen kokonaismenot olivat 119 miljoonaa markkaa (Tilinpäätösasiakirja vuodelta 2000: 40). Siitä suuri osa muodostui palkkakustannuksista.

Taulukko 22. Yliopiston vuodessa käyttämä rahamäärä vuosina 1990, 1995 ja 1999 (Vaasan korkeakoulu 1990: 72; Vaasan yliopisto 1995: 4; Vuosikertomus 1999: 37, Tilinpäätösasiakirja vuodelta 2000: 40).

Vuosi	Menot (€)	Menot (mk)
1990	8 822 970	52 459 000
1995	15 221 007	90 500 000
1999	19 005 235	113 000 000
2000	20 014 363	119 000 000

Ulkopuolisen rahoituksen merkitys vaihtelee yliopistoittain. Vaasan yliopistolla ulkopuolisen rahoituksen osuus on noin 25% koko rahoituksesta. Yliopistojen ulkopuolisesta rahoituksesta Suomen Akatemian osuus vuonna 2000 oli noin 17 % (581 milj. mk) , TEKESin osuus 16% (499 milj. mk) ja EU-rahoituksen 7%. Vaasan yliopisto on pystynyt hyödyntämään merkittävästi EU:n rakennerahoitusta, jota sen ulkopuolisesta rahoituksesta on vajaa 20%. Ainoastaan Lapin yliopisto, Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu ja Joensuun yliopisto ovat saaneet Vaasaa suuremman osuuden ulkopuolisesta rahoituksestaan EU:n rakennerahastoista. Noin 7% Vaasan yliopiston ulkopuolisesta rahoituksesta tulee EU:n tutkimus- ja kehitysrahoituksesta. (Korkeakoulujen alueellisen vaikuttamisen työryhmä 2001: 12–14, 25, 28.) Suomen Akatemia ja TEKESin rahoitus sen sijaan on Vaasan yliopistolla vähäisempää.

Alueen inhimillisen pääoman kehittäminen

Koulutuksen vaikuttavuus näkyy ensimmäisenä tutkinnon suorittaneiden työllistymisessä. Pidemmällä aikavälillä se näkyy myös muun muassa elinkeinoelämän rakenteissa ja yhteiskunnallisten muutosten nopeudessa. Vaikuttavuus syntyy ennen kaikkea vuorovaikutuksesta ja yhteistyöstä eri toimijoiden välillä. Yleensä vaikuttavuuden tärkeimpänä mittarina on pidetty työllistymistä ja tutkinnon suorittaneiden sijoittumista. Vuorovaikutuksen ja välillisten vaikutusten mittaaminen on sen sijaan vaikeampaa. (Korkeakoulujen alueellisen vaikuttamisen työryhmä 2001: 34.) Vaikeudestaan huolimatta sitä ei saisi unohtaa, jos tavoitellaan hyvää kokonaiskuvaa.

Yliopistoon sisään otetut ja tutkinnon suorittaneet

Vaasan yliopistoon opiskelijaksi hyväksytyjen määrä on lisääntynyt jatkuvasti (taulukko 23). Vuonna 1999 määrä oli jo yli 600 uutta opiskelijaa. Heistä lähes puolet (307) aloitti kauppatieteelliset opinnot. Toiseksi eniten uusia opiskelijoita (186) aloitti humanistisilla aloilla. Teknisellä alalla opintojaan aloittelevia oli 71 ja yhteiskunnallisella alalla 58. (Vuosikertomus 1999: 37.)

Taulukko 23. Vaasan yliopistoon sisään otetut ja sieltä valmistuneet vuosina 1980, 1990, 1995 ja 1999 (Vaasan korkeakoulu 1980–1981: 59, 62; Vaasan korkeakoulu 1990: 72; Vaasan yliopisto 1995: 4; Vuosikertomus 1999: 37).

	1980	1990	1995	1999
Sisään otetut	268	405	483	622
Perustutkinto	137 *	265	281	311
Lisensiaatin tutkinto	2	7	11	13
Tohtorin tutkinto	1	2	6	7

*) Sisältää ekonomin tutkinnon (80 kpl), kirjeenvaihtajan tutkinnon (30 kpl) ja kauppatieteen kandidaatintutkinnon (27 kpl) suorittaneet.

Vuonna 1999 perustutkinnon Vaasan yliopistossa suorittaneista lähes kolme neljäsosaa (222) oli kauppatieteilijöitä. Myös lisensiaatin ja toh-

torin tutkinnoissa kauppatieteillä oli selkeä johtoasema. Tekniikan alan tutkintoja Vaasassa ei vielä ole mahdollista suorittaa. (Vuosikertomus 1999: 37–38.) Vuosina 1998–2000 Vaasan yliopistosta valmistuneet on esitelty tutkinnoittain ja aloittain taulukossa 24. Vuosittaiset vaihtelut ovat melko pieniä.

Taulukko 24. Vaasan yliopistosta vuosina 1998–2000 valmistuneet aloittain ja tutkinnoittain. (Tilinpäätösasiakirja vuodelta 2000: 27, 29).

Vuosi	Hum ala			Kaupp. ala			Yhteisk. ala			Yhteensä		
	Mai.	Lis.	Tri	Mai.	Lis.	Tri	Mai.	Lis.	Tri	Mai.	Lis.	Tri
1998	55	2	2	208	6	5	34	3	-	297	11	5
1999	62	4	-	222	8	5	27	1	2	311	13	7
2000	54	2	3	200	4	7	25	2	1	279	8	11

Opiskelijoiden jakautuminen kotipaikkakunnittain

Vuonna 1980 runsas kolmannes Vaasan korkeakoulun opiskelijoista oli Vaasan läänistä. Seuraavaksi eniten opiskelijoita tuli naapurilääneistä Oulun, Turun ja Porin sekä Hämeen läänistä. Näistä muodostui yhteensä 66 % koko opiskelijamäärästä. Siten Vaasan korkeakoulua voikin pitää vahvasti alueellisenä korkeakouluyksikkönä. Viidenneksi eniten opiskelijoita tuli Uudenmaan läänistä. (Vaasan korkeakoulu 1980–1981: 59). Tilanne ei ole näistä ajoista paljon muuttunut (kuva 5). Uudeltamaalta tulee nykyisin kuitenkin hieman enemmän opiskelijoita kuin 20 vuotta sitten.

Kun tarkastellaan Vaasan yliopistossa opiskelunsa aloittaneiden kotilääniä tavoitetutkinnoittain, havaitaan, että Vaasan yliopistoon tullaan eri aineita opiskelemaan hyvinkin eri suunnilta. Vuonna 2000 diplomi-insinöörin opinnot aloittaneista peräti 94% oli Länsi-Suomen läänistä (taulukko 25). Muutos 1990-luvun alusta on merkittävä, sillä silloin diplomi-insinöörin opinnot aloittaneista noin 70% oli nykyisen Länsi-Suomen läänin alueelta. Itä-Suomen läänistä DI-opiskelijoita sen sijaan saapuu entistä vähemmän.

Hallintotieteiden ja humanististen aineiden opinnot aloittaneista runsas 70% saapui Länsi-Suomen läänin alueelta vuonna 2000, kun 1990-luvun alussa luvut olivat noin 10%-yksikköä suurempia. Nykyisin Etelä-Suomen läänistä ja humanistisella puolella lisäksi Oulun läänistä saapuu vastaavasti enemmän opiskelijoita.

Kauppatieteellinen ala vetää opiskelijoita selvästi laajimmalta alueelta. Kauppatieteiden opinnot aloittaneista vain 55% oli Länsi-Suomen läänistä vuonna 2000. Osuus on ollut suunnilleen sama koko 1990-luvun. Etelä-Suomesta saapuvien opiskelijoiden osuus on kuitenkin kasvanut hieman. (Vaasan yliopiston valintaopas 1991: 33 ja 1996: 40; Hakuopas 2001: 44.) Täten Vaasan yliopiston kauppatieteellinen tiedekunta on Suomen kauppatieteellisistä yliopistoyksiköistä opiskelijarekrytoinnin suhteen valtakunnallisimpia. Muiden yksiköiden opiskelijoista suurempi osuus tulee lähialueelta.

Taulukko 25. Vaasan yliopistossa opiskelunsa aloittaneet kotiläänien prosenttiosuudet tavoitetutkinnoittain vuosina 1990, 1995 ja 2000 (Vaasan yliopiston valintaopas 1991: 33 ja 1996: 40; Hakuopas 2001: 44).

	Syksy 1990				Syksy 1995				Syksy 2000				
	EK	FK	HK	DI	KTM	FM	HTM	DI	KTM	FM	HTM	DI	Yht.
Vaasan l.	27	70	67	43	30	71	58	65	55 *	71 *	74 *	94 *	65 *
T:n & P:n l.	13	6	18	8	14	6	8	15	*	*	*	*	*
K-Suom. l.	1	3	0	0	3	2	6	0	*	*	*	*	*
Hämeen l.	11	4	0	17	10	2	4	0	*	*	*	*	*
U-maan l.	22	5	6	8	16	1	6	5	25**	17**	13**	2**	19**
Kymen l.	3	1	0	0	2	1	4	0	**	**	**	**	**
Kuopion l.	3	0	3	8	5	3	2	0	5***	4***	2***	0***	4***
P-Karj. l.	2	2	0	8	1	1	0	0	***	***	***	***	***
Mikkelin l.	2	1	3	0	1	0	0	5	***	***	***	***	***
Oulun l.	11	6	0	8	14	11	13	10	12	3	10	2	9
Lapin l.	5	1	3	0	3	3	0	0	3	2	2	2	2
Yht.	100	100	99	100	99	101	101	100	100	100	101	100	99

*) Nykyinen Länsi-Suomen lääni, sisältää Vaasan läänin, Turun ja Porin läänin, Keski-Suomen läänin ja osan Hämeen läänistä. **) Nykyinen Etelä-Suomen lääni, sisältää Uudenmaan läänin, Kymen läänin ja osan Hämeen läänistä sekä Mikkelin läänistä. ***) Nykyinen Itä-Suomen lääni, sisältää Kuopion läänin, Pohjois-Karjalan läänin ja suurimman osan Mikkelin läänistä.

Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmän muistiosta (2001: 9) ilmenee, että vuonna 1999 pääkaupunkiseudun yliopistot rekrytoivat selvästi muita enemmän opiskelijoita omasta maakunnastaan (72–100%). Muita yliopistoja, jotka rekrytoivat opiskelijoistaan yli 60% kotimaakunnasta ovat Turun yliopisto ja kauppaikorkeakoulu, Tampereen yliopisto, Oulun yliopisto ja Lapin yliopisto.

Vaasan yliopisto rekrytoi oman maakuntansa alueelta (Pohjanmaalta) jonkin verran keskimääräistä vähemmän opiskelijoita. Omasta tai naapurimaakunnasta lähes kaikki yliopistot rekrytoivat 73–84% opiskelijoistaan. Vaasan yliopiston luku on 75% eli keskitasoa. Muiden kuin helsinkiläisten yliopistojen opiskelijoista yleensä noin 5–10% tuli Uudeltamaalta.

Valmistuneiden työllistyminen alueelle

Vaasan yliopistosta valmistuneet sijoittuvat hyvin työmarkkinoille. Vuonna 2000 vastavalmistuneista oli vakinaisessa kokopäivätyössä 57,4%, määräaikaisessa kokopäivätyössä 34,1% ja yrittäjinä 3,7%. (Tilinpäätösasiakirja vuodelta 2000: 33.) Tietoja valmistuneiden työllistymisalueesta löytyy useasta lähteestä: yliopiston omasta seurannasta ja Tilastokeskukselta.

Vuosien 1990 ja 1994 välillä Vaasan yliopistosta valmistuneista vajaa kolmannes sijoittui työelämään silloisen Vaasan läänin alueelle (taulukko 26). Noin 40% muutti työn perässä Uudenmaan lääniin. Vuosina 1999 ja 2000 Vaasan yliopistosta valmistuneista noin 45% sijoittui työelämään yliopiston omalle alueelle (Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa) ja noin kolmannes valmistuneista siirtyi töihin Uudellemaalle. (Määttä 1996: 19, 20; Vaasan yliopistosta valmistuneiden sijoittuminen työelämään 1999 & 2000.) Kymmenen vuoden aikana yhä useampi Vaasan yliopiston kasvatti on jäänyt omalle alueelle ja yhä harvempi lähtenyt Helsingin seudulle. Siten yliopiston alueellinen vaikuttavuus on tältä osin parantunut.

Taulukko 26. Vaasan yliopistosta valmistuneiden työpaikan sijainti / asuinpaikka (Määttä 1996; Vaasan yliopistosta valmistuneiden sijoittuminen työelämään 1999 & 2000).

Vastavalmistuneiden työpaikan sijainti / asuinpaikka	vuodet 1990–1994	vuosi 1999	vuosi 2000
Uusimaa	39,4 %	34,0 %	31,0 %
Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa	28,5 % *	32,1 %	24,6 %
Etelä-Pohjanmaa	*	11,3 %	19,8 %
Pohjois-Pohjanmaa	7,1 % **	5,7 %	6,5 %
Pirkanmaa	9,1 % ***	3,8 %	3,4 %
ulkomaat	2,0 %	2,8 %	3,4 %
Satakunta	7,5 % ****	2,8 %	2,6 %
Varsinais-Suomi	****	2,8 %	2,2 %
Lappi	1,1 %	-	1,7 %
Ahvenanmaa	0,2 %	-	1,3 %
Häme	***	1,9 %	0,9 %
Etelä-Savo	0,2 %	-	0,4 %
Pohjois-Karjala	0,9 %	-	0,4 %
Keski-Suomi (lääni)	1,5 %	-	-
Pohjois-Savo (=Kuopion lääni)	1,3 %	-	-
Kymenlaakso ja Etelä-Karjala	1,3 %	-	-

*) Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa sisältää myös Etelä-Pohjanmaan maakunnan. **) Pohjois-Pohjanmaa sisältää koko entisen Oulun läänin eli Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnat. ***) Pirkanmaa sisältää entisen Hämeen läänin, ja vastaa lähes Hämeen, Pirkanmaan ja Päijät-Hämeen maakuntia. ****) Satakunta sisältää entisen Turun ja Porin läänin, ja vastaa lähes Varsinais-Suomen ja Satakunnan maakuntia.

Tilastokeskuksen mukaan Vaasan yliopistosta vuosina 1997–2000 ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista vuonna 2000 Pohjanmaalla asui 20,3%. Etelä-Pohjanmaalla heitä asui 6,6% ja Keski-Pohjanmaalla 3,5%. Entisen Vaasan läänin alueelle valmistuneista jäi siis asumaan 30,4%. Uudellemaalle asumaan valmistuneista siirtyi 47%. (Härkönen 2002; Sainio 2002; Sijoittumispalvelu 2002c.) Tilastokeskuksen luvut

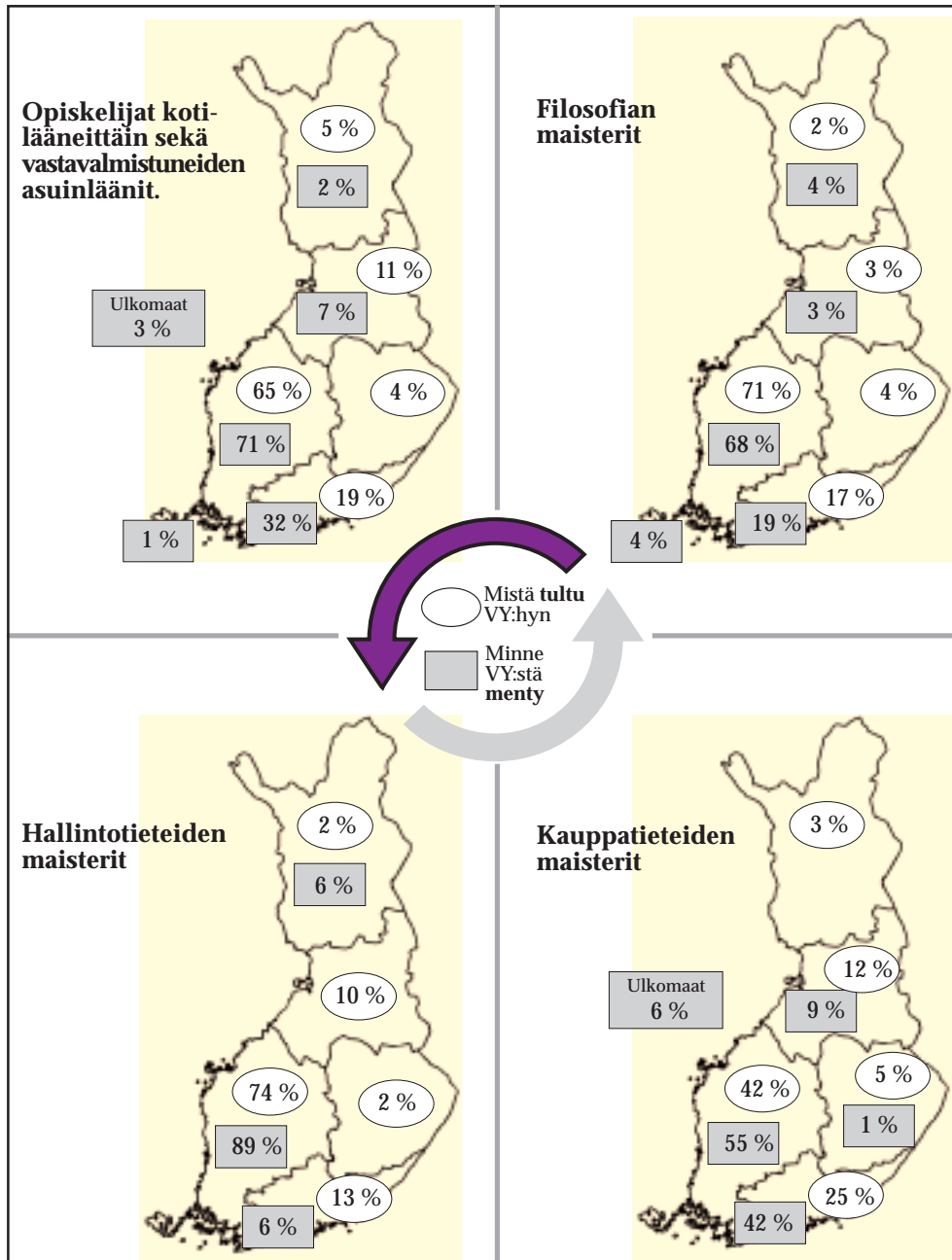
poikkeavat jonkin verran yliopiston omasta seurannasta, mikä johtuu siitä, että oma seuranta tehdään valmistumishetkellä. Osa opiskelijoista on muuttanut opiskeluseudultaan pois vasta valmistumisensa jälkeen.

Vastavalmistuneiden alueellinen sijoittuminen vaihtelee tiedekunnittain. Vuosien 1990 ja 1994 välillä yhteiskuntatieteilijöistä 73% ja humanisteista 60% asettui Vaasan läänin alueelle. Vuosina 1999 ja 2000 hallintotieteiden maistereista 50–80% ja filosofian maistereista noin 60% sijoittui Etelä-Pohjanmaalle, Pohjanmaalle tai Keski-Pohjanmaalle. Humanistinen ja yhteiskuntatieteellinen tiedekunta muodostavat yhteensä kuitenkin vain noin kolmanneksen koko yliopiston opiskelijamäärästä. (Määttä 1996: 19, 20; Vaasan yliopistosta valmistuneiden sijoittuminen työelämään 1999 & 2000.)

Kauppätieteilijöistä 1990-luvun alussa ainoastaan 18% jäi Vaasan läänin alueelle. 1990-luvun lopussa sen sijaan kaupallis-hallinnollisesta ja kaupallis-teknisestä tiedekunnasta valmistuneista kauppatieteiden maistereista lähiseudulle sijoittui noin 30%. Kauppätieteilijöistä suurin osa, noin 40%, asettuu Uudellemaalle. (Määttä 1996: 19, 20; Vaasan yliopistosta valmistuneiden sijoittuminen työelämään 1999 & 2000.)

Tilastokeskuksen mukaan Vaasan yliopistosta vuosina 1997–2000 valmistuneista kandidaateista ja maistereista useimmiten Pohjanmaalle jäivät kielitieteiden lukijat. Herkimpiä muuttamaan pois ovat vastavasti yhteiskuntatieteitä, liiketaloustieteitä ja viestintätieteitä lukeneet maisterit. (Sijoittumispalvelu 2002b.) Vaikka entisen Vaasan läänin alueelle jääneiden kauppatieteilijöidenkin määrä on ollut kasvussa, he silti muilta tieteen aloilta valmistuneita useammin muuttavat eteläiseen Suomeen. Humanistinen ja yhteiskuntatieteellinen tiedekunta ovat tällä vaikuttavuuden osa-alueella tiedekunnista alueellisesti vaikuttavimpia.

Kuvassa 5 on esitetty Vaasan yliopistoon opiskelemaan tulleiden osuudet kotilääneittäin sekä Vaasan yliopistosta valmistuneiden kotiläänit vuonna 2000. Tulokset on esitelty sekä koko yliopiston osalta että tiedekunnittain.

Kuva 5. Vaasan yliopiston opiskelijat, filosofian, hallintotieteiden ja kauppätieteiden maisteriksi opiskelevat kotilääneittäin ja vastavalmistuneiden asuinläänit.

Yliopistoista Lappeenrannan teknisellä korkeakoululla 20% valmistuneista ja Vaasan yliopistolla 23% valmistuneista asettui vuonna 1999 oman maakunnan alueelle töihin. Osuudet ovat selvästi alhaisemmat kuin muilla yliopistoilla. Esimerkiksi pääkaupunkiseudun korkeakouluista valmistuneista 78–95% asuu Uudellamaalla ja Tampereen korkeakouluista valmistuneista vajaa puolet omassa maakunnassaan.

Omassa tai naapurimaakunnassa Turun kauppakorkeakoulussa valmistuneista työskentelee 45 %, Vaasan yliopistossa valmistuneista 41 %, Åbo Akademiassa valmistuneista 32 % ja Lappeenrannan teknillisessä korkeakoulussa valmistuneista 29 %. Muilla yliopistoilla osuudet ylittävät selvästi 50% ja Helsingin yliopistoilla osuudet ovat jopa 90%:n tietämillä. Eniten valmistuneita Uudenmaan alueelle siirtyy Turun kauppakorkeakoulusta (49%), Vaasan yliopistosta (42%) ja Lappeenrannan teknillisestä korkeakoulusta (41%). Muista yliopistoista Uudellemaalle työskentelemään on muuttanut keskimäärin noin 20% valmistuneista. (Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmä 2001: 9–11.)

Opiskelumaakuntaan sijoittumisluvut ovat Vaasan yliopistolla Suomen korkeakouluista toiseksi matalimmat, vain Lappeenrannan teknillisestä korkeakoulusta valmistuneista harvempi asui tai työllistyi omassa maakunnassa. Kuitenkin on otettava huomioon, että Pohjanmaan maakunnan lisäksi myös Etelä-Pohjanmaata ja Keski-Pohjanmaata voidaan pitää Vaasan yliopiston omina alueina. Koko entistä Vaasan lääniä tarkasteltaessa, Vaasan yliopistosta valmistuneista jää alueelle nyt hieman suurempi osuus valmistuneista kuin 1980- tai 1990-luvuilla.

Korkeimmin koulutetut jäävät asumaan opiskeluseudulleen. Vaasan yliopistosta vuosina 1997–2000 valmistuneista maistereista 20,3% asui Pohjanmaalla vuonna 2000. Kandidaateista maakunnassa asui 45,5 %, tohtoreista 62,5% ja lisensiaateista 73,8%. humanististen alojen lisensiaateista 88,9% työllistyi Pohjanmaalle ja kaupallisen ja yhteiskuntatieteellisenkin alojen lisensiaateista jäi maakuntaan töihin 80,0%. Kaupallisen ja yhteiskuntatieteellisten alojen tohtoreista Pohjanmaalle töihin jäi 59,1%. (Sijoittumispalvelu 2002d & e.)

Työssä oleville tarjottujen kurssien määrä

Aikuiskoulutuspaikkoja Vaasan yliopistossa oli vuonna 2000 yhteensä 588. Se on 3,4% kaikista Suomen yliopistojen aikuiskoulutuspaikoista. Suoritettuja opintoviikkoja kertyi lähes 10000. Opiskelijapaikkojen absoluuttinen määrä sekä suhteellinen osuus Suomen paikoista ovat olleet lievässä nousussa. Täydennyskoulutusopiskelijoita Vaasan yliopistossa oli 1872 vuonna 2000, mikä oli 1,5 % kaikista Suomen yliopistojen täydennyskoulutusopiskelijoista. Opintotunteja oli runsaat 3500. (Tilinpäätösasiakirja vuodelta 2000: 40.) Avoimeen yliopisto-opetukseen ja etenkin täydennyskoulutukseen osallistuvista enemmistö käy työssä.

Korkeakoulujen arviointineuvosto valitsi vuonna 1998 Vaasan yliopiston yhdeksi viidestä aikuiskoulutuksen laatu yliopistosta vuosiksi 1999-2000. Yliopisto on luonut kolme innovatiivista aikuiskoulutuksen ratkaisumallia: yrittäjyyskasvatus ja -koulutus, avoimen yliopiston monimuotoisuus ja monikielisyyskasvatus (Vuosikertomus 1999: 34).

Johtamiskoulutuksen tarjonta

Vaasan yliopistossa toimii johtamisen laitos. Se antaa maisterin tutkintoon johtavaa johtamisen alan koulutusta. Lisäksi Levón-instituutti on perinteisesti järjestänyt johtamiskoulutusta täydennyskoulutuksena. Eräs pitkäaikaisimpia koulutusohjelmia instituutissa on ollut JOKA eli Johtajana kasvaminen. Myös eri ammattiryhmille tai työyhteisöille järjestetään johtamiskoulutusta tilauksesta.

ARVIO YLIOPISTON VAIKUTTAVUUDESTA VIIDELLÄ VAIKUTTAVUUDEN OSA-ALUEELLA

Inhimillisen pääoman kartuttaminen

Inhimillinen pääoma tarkoittaa ihmisen hallussa olevia tietoja, taitoja ja osaamista. Yliopiston kyselyyn vastanneista yli kaksi kolmasosaa näkee Vaasan yliopiston lisäävän toiminnallaan inhimillistä pääomaa. Heistä runsaan 70 %:n mielestä Vaasan yliopisto kartuttaa inhimillistä pääomaa koulutuksen avulla. Vajaa 40 % on sitä mieltä, että inhimillinen pääoma lisääntyy tutkimuksen kautta. Yliopiston osallistumista erilaiseen kehittämistoimintaan pidetään myös tärkeänä tapana (14 %) lisätä inhimillistä pääomaa.

Koulutuksesta vastaajat mainitsivat muun muassa peruskoulutuksen, jatkokoulutuksen ja täydennyskoulutuksen sekä joustavan, tarpeisiin mukautetun koulutuksen (liite 16). Tutkimuksen alalta vastaajat mainitsivat pelkän tutkimuksen ohella tutkimustaitojen opettamisen sekä tutkimustuloksista tiedottamisen ja tulosten viennin käytäntöön. Tärkeänä pidetään myös yliopistolaisten osallistumista kehittämishankkeisiin asiantuntijoina. Eräs tapa edistää inhimillistä pääomaa on joidenkin vastaajien mielestä panostaminen yliopiston henkilökuntaan. Tämä tapahtuisi pyrkimyksenä pitkiin työsuhteisiin ja mahdollisuuksina kouluttautua työn ohessa. Tämän vastaajat kuitenkin näkevät enemmänkin tulevaisuuden mahdollisuutena kuin nykytilana.

Teemahaastattelujen perusteella koulutuksen merkitys inhimillisen pääoman kehittäjänä nähdään suureksi. Osittain tämä johtuu siitä, että Vaasan yliopistosta valmistuu vuosittain suuri määrä maistereita. Sen lisäksi Vaasan yliopisto tarjoaa monipuolisesti muita mahdollisuuksia opiskeluun aikuis- ja täydennyskoulutuksen muodossa. Tulevaisuudessa aikuiskoulutuksen painoarvoa voisi vielä lisätä. Esimerkiksi lyhytaikaiset tiettyä osaamistarvetta tyydyttämään tarkoitettut maisteriohjelmat olisivat hyvä mahdollisuus.

Jotta yliopiston antama koulutus lisäisi alueen inhimillistä pääomaa käytännössä, sen tuotokset eli valmistuneet maisterit ja yliopiston henkilöstön osaaminen on otettava käyttöön alueen yrityksissä ja yhteisöissä. Osaamista ei saa päästää valumaan muualle. Tällä hetkellä Vaasan yliopiston asiantuntijoita hyödynnetään turhan vähän esimerkiksi puhujina eri tapahtumissa. Siinä olisi kehittämisen varaa sekä yliopiston että ympäröivän yhteiskunnan puolella.

Kulttuurin kehittäminen

Yliopiston kyselyyn vastanneista puolen mielestä Vaasan yliopisto kehittää kulttuuria. Näkemykset siitä, miten se tapahtuu, vaihtelevat. Useimmin mainittu yksittäinen tapa on koulutus (23 % vastaajista). Koulutuksesta mainittiin yleissivistävät ja erityisesti kulttuuriin painottuvat opinnot. Muita tapoja, joilla Vaasan yliopiston nähdään kehittävän kulttuuria ovat kulttuurin tutkiminen ja tulosten vieminen yhteiskuntaan, osallistuminen yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä tapahtumien, kuten yleisöluentojen järjestäminen (liite 14).

Sanomalehtiyliopiston ja esimerkiksi Kulttuuri 2001 –kirjoitus-sarjan kaltaisilla artikkeleilla yliopisto voi osallistua julkisen kulttuuri-keskusteluun. Erityisesti mainittiin yliopiston kauniit puitteet, jotka ovat sekä nähtävyys sinänsä että oiva paikka kulttuuritapahtumien järjestämiselle. Vaasan yliopiston nähdään akateemisuudellaan synnyttävän alueellaan tiedekulttuurin ilmapiirin. Myös ylioppilaskunnan järjestämät tapahtumat edistävät kulttuuria. Yliopiston henkilökunta voi osallistua kulttuuritapahtumiin sekä työssään asiantuntijana että vapaa-ajallaan harrastusmielessä.

Vaasan yliopisto ei kuitenkaan pyri tietoisesti kehittämään alueen kulttuuria eikä toimimaan kulttuurivaikuttajana. Yliopistolla olisi mahdollisuuksia nykyistä selkeämmin osallistua kulttuurielämään tarjoamalla aiheeseen liittyviä opintoja ja tuomalla entistä paremmin esille esimerkiksi yliopiston alueella olevaa taidetta.

Hyvinvoinnin lisääminen

Kansalaisten hyvinvointi

Yliopistolaisista runsaat 60% on sitä mieltä, että Vaasan yliopiston toiminta lisää kansalaisten hyvinvointia. Suurin osa heistä (65 %) näkee, että se tapahtuu koulutuksen kautta. Toiseksi tärkeimpänä tapana mainittiin tutkimus, jonka sanoi neljännes vastaajista. Yliopisto nostaa kansalaisten osaamis- ja koulutustasoa sekä tarjoaa mahdollisuuden itsensä kehittämiseen esimerkiksi avoimen yliopiston kautta (liite 17). Yliopisto myös tuottaa ja välittää uutta tietoa ja lisää siten kansalaisten hyvinvointia.

Teemahaastatteluissa korostuivat koulutuksen osalta täydennyskoulutuksen ja avoimen yliopiston merkitys hyvinvoinnin lisääjinä. Kun koulutustaso kohoaa, ihmisen mahdollisuudet elämässä paranevat. Lisäksi yliopistolla on välillisiä taloudellisia vaikutuksia alueelle. Se työllistää ja luo rahavirtoja. Yliopisto myös osallistuu alueellisiin kehittämishankkeisiin, jotka luovat nykyistä parempia elinolosuhteita seudulle. Unohtaa ei myöskään sovi yliopiston alueelle luomaa uskoa ja ylpeyttä siitä, että meillä on oma yliopisto.

Yritysten menestyminen

Kolme neljästä vastaajasta osasi mainita tapoja, joilla Vaasan yliopisto edistää yritysten menestystä. Useimmiten mainittiin tutkimus (40% vastaajista), osaavan työvoiman tuottaminen (38 %) ja koulutus (31 %). Koulutuksen osalta vastaajat mainitsivat etenkin täydennys- ja henkilöstökoulutuksen. Yliopisto myös tarjoaa tietoa yritysten hyödynnettäväksi kehittämishankkeiden, konsultoinnin ja tilaustutkimusten kautta.

Teemahaastatteluissa tutkimusten osalta mainittiin etenkin opin- näytetyöt, joita Vaasan yliopistosta valmistuu runsaasti suoraan yrityksille. Koulutuksessa merkityksellistä on maisterikoulutus, joka synnyttää yrityksille osaavaa työvoimaa ja täydennyskoulutus, jonka avulla

nykyistä työvoimaa voidaan kehittää. Yliopiston henkilökuntaa on myös yritysten johtoelimissä. Sen lisäksi Vaasan yliopisto vaikuttaa alueen imagoon ja sen houkuttelevuuteen yritysten ja työntekijöiden näkökulmasta. Yliopiston ansiosta alueella on myös paljon opiskelijoita yritysten kesätyöreservinä. Tulevaisuuden mahdollisuutena eräs haastateltava näkee sen, että yliopisto voisi siirtää alueen kulttuurista perintöä muun muassa tutkimuksen kautta yrityksen menestystekijöiksi.

Julkisen hallinnon kehittyminen

Kaksi kolmesta vastaajasta yliopistolla mainitsi tapoja, joilla Vaasan yliopisto kehittää julkista hallintoa. Tärkeimmiksi tavoiksi mainittiin tutkimus (39 % vastaajista), koulutus (34 %), osallistuminen kehittämiseen ja tiedottaminen (molemmat 23%). Koulutuksen myötä julkinen hallinto saa osaavaa työvoimaa. Yliopisto myös tuottaa ja jakaa uutta julkista sektoria hyödyntävää tietoa. Esimerkiksi yhteistyöhankkeiden kautta ja osallistumalla julkiseen keskusteluun

Teemahaastattelussa korostui kolme tapaa, joilla Vaasan yliopisto edistää julkisen hallinnon kehittymistä. Niistä ehkä tärkeimpänä tuli esiin yliopiston henkilökunnan osallistuminen asiantuntijana erilaisiin työryhmiin ja kunnallishallintoon. Tämän toivotaan lisääntyvän tulevaisuudessa. Toisaalta Vaasan yliopistossa tutkitaan hallintoa ja muita aloja, jotka voivat edistää myös hallinnon kehittymistä. Perinteisin tapa kehittää hallintoa on tuottaa sinne osaavaa työvoimaa, ensin kesätyöihin, myöhemmin pysyvästi.

Sosiaalisen pääoman kartuttaminen

Sosiaalisella pääomalla tarkoitetaan alueen ihmisten kykyä hyötyä toistensa osaamisesta, kykyä verkostoitua ja tehdä yhteistyötä yhteiseksi hyväksi. Sosiaalinen pääoma sisältää myös inhimillisen pääoman.

Yliopiston voidaan nähdä kartuttavan alueen sosiaalista pääomaa monella tavalla. Vaikka suuri osa Vaasan yliopistossa opiskelleista

siirtyykin opintojensa jälkeen muualle, osa heistä jää seudulle ja vaikuttaa siten alueen osaamispääomaan. Yliopiston korkeasti koulutettu henkilökunta on osa alueen sosiaalista pääomaa, etenkin silloin, kun heillä olevaa tietoa ja osaamista levitetään ulkopuolisille joko opetuksen tai esimerkiksi lehtikirjoitusten avulla.

Yliopistossa tehtävä tutkimus tuo myös lisätietoa alueen toimijoiden käyttöön. Nykyisin yliopisto on mukana useissa yhteistyöprojekteissa eri tahojen kanssa, mikä osaltaan edistää verkostoitumista. Verkostoituminen puolestaan lisää sosiaalista pääomaa. Sosiaalista pääomaa on myös usko oman alueen mahdollisuuksiin. Yliopisto luo tätä uskoa jo pelkällä olemassa olollaan. Se kohottaa alueen toimijoiden itsetuntoa ja lisää alueen houkuttelevuutta ulkopuolisten silmissä.

Yliopistolla olisi kuitenkin vielä parantamisen varaa toiminnassaan sosiaalisen pääoman kerryttäjänä. Yliopisto voisi nykyistä enemmän tuoda tutkimustuloksiaan alueen käyttöön ja toimia eri tahoja yhteistyöhön kannustavana koordinoijana. Tutkimuksissa voitaisiin myös nykyistä enemmän panostaa alueen erikoisosaamisen ja mahdollisuuksien selvittämiseen. Yliopisto voisi myös tuoda julkiseen keskusteluun alueen elinvoimaisuuden kannalta tärkeitä aiheita ja ottaa entistä enemmän kantaa asioihin.

Kestävän kehityksen edistäminen

Ainoastaan alle puolet vastaajista näkee, että Vaasan yliopisto edistää kestäväää kehitystä. Heistä puolen mielestä se tapahtuu oman ympäristömyönteisen toiminnan, esimerkiksi paperin keräyksen ja kierrättämisen sekä sähköpostin käytön kautta. Muina tapoina nähdään tutkimus (26% vastaajista), koulutus yleensä (24%) ja ympäristöaiheiset kurssit (18%). Myös tutkimuksen ja ympäristöasioista puhumisen avulla arvellaan edistettävän kestäväää kehitystä (liite 15). Lisäksi vaikutusta voi olla sillä, että koko organisaatio toimisi esimerkkinä muille. Tohtorien ja professorien mielestä yliopisto tukee kestäväää kehitystä parhaiten oman ympäristömyönteisen toimintansa kautta.

Yliopistolaisten teemahaastatteluissa tuli esille useita tapoja, miten Vaasan yliopisto nykyisin pyrkii edistämään kestävästä kehitystä ja vielä useampia, miten se voisi edistää sitä. Toisaalta tosin oltiin sitä mieltä, että konttorimaisena ympäristönä Vaasan yliopisto ei kuulu kaikkein kuormittavimpiin toimijoihin ja ympäristöasioiden kehittämismahdollisuudetkin ovat siten rajalliset.

Osana kestävästä kehitystä nähtiin, että yliopisto sijaitsee osin entisissä puuvillatehtaan tiloissa; vanhaa on kunnioitettu. Yliopisto on myös nimennyt itsensä ekokampuskeksi ja tehnyt siihen liittyen suunnitelmia ympäristömyönteisen toiminnan edistämiseksi. Kaikkia niistä ei tosin ole vielä otettu käytäntöön. Tiedekirjasto Tritonian rakennusvaiheessa sen ympäristövaikutuksia on arvoitu. Lisäksi suunnitelmissa on tehdä koko kampusalueen tarkempi ympäristökatselmus.

Yliopiston henkilökunnalle on jaettu ympäristöopas, joka auttaa muun muassa paperin kierrätykseen liittyvissä pulmissa. Sisäinen tiedotuslehti Tiedonjakaja tulee nykyisin vain sähköisessä muodossa ja paperin kulutusta on muutenkin pyritty vähentämään. Paperin keräys, säästäminen ja moni muu ympäristömyönteinen toiminta on kuitenkin yksilöstä riippuvaa; asennemuokkausta kaivattaisiin. Ympäristönäkökulma tulisi ottaa myös osaksi välinehankintoja.

Yliopistolla on tarjolla monitieteinen ympäristöasioiden opintokokonaisuus. Sitä voitaisiin kuitenkin laajentaa. Esimerkiksi aluetieteen, hallintotieteen ja oikeustieteen ja tekniikan aloilla olisi mahdollisuuksia ja osaamista laajentaa ympäristöalan kurssitarjontaa ja tutkimusta. Oikeustieteen alalla on kysyntää kauppatieteen alan yksikölle, jonka tarjontaan kuuluisi ympäristöoikeus. Yrittäjyyden alalla voitaisiin ryhtyä tutkimaan ekologiseen ylivoimaisuuteen perustuvien yritysideoiden soveltuvuutta Suomen oloihin. Ympäristöasioiden osaamistaan yliopisto on tuonut esille muun muassa osallistuessaan Vaasan kaupungin liikennejärjestelyjen suunnitteluun.

Jos Vaasan yliopisto haluaa olla kestävä kehityksen edelläkävijä, se voisi pyrkiä tuomaan ekokampus-ajattelun entistä voimakkaammin käytäntöön. Keinoja tähän voisivat olla esimerkiksi nykyistä selkeämpi

polkupyöräilyn tukeminen tarjoamalla polkupyörille enemmän ja parempia pysäköintipaikkoja. Kehittämisen arvoinen olisi myös eräänlainen ”yliopistolinja”, bussiliikenne, joka kiertäisi säännöllisesti VOASin asuntojen, yliopiston ja muiden oppilaitosten kautta niin, että kauempainakin asuvalle autoton kulku yliopistolle olisi vaivatonta.

Yliopiston tulisi sitoutua jatkuvaan oman ympäristömyönteisen toimintansa tarkkailuun, arviointiin ja edelleen kehittämiseen ympäristöjärjestelmän periaatteita noudattaen. Tämä voisi antaa yliopistolle imagoetua muihin oppilaitoksiin nähden tulevaisuuden kiristyvässä opiskelijarekrytointitilanteessa.

VAASAN YLIOPISTON KOLMANNEN TEHTÄVÄN TOTEUTUMINEN

Vaasan yliopiston vaikuttavuutta on tässä tutkimuksessa pyritty tarkastelemaan mahdollisimman monesta näkökulmasta. Yliopiston henkilökunnalle osoitettiin kysely, jossa selvitettiin heidän näkemyksiään yliopiston vaikuttavuudesta. Lisäksi rehtoria, dekaaneja sekä muita yliopiston vaikuttavuuden avainhenkilöitä haastateltiin henkilökohtaisesti. Yliopiston ulkopuolisia sidosryhmiä lähestyttiin ensin puhelinhaastattelujen avulla. Sen jälkeen alueen asukkaille sekä yritysten ja julkisorganisaatioiden johdolle lähetettiin postikysely heidän näkemyksistään Vaasan yliopiston vaikuttavuudesta. Lisäksi tutustuttiin yliopistojen yleensä ja erityisesti Vaasan yliopiston vaikuttavuutta käsittelevään kirjalliseen materiaaliin.

Kaksi kolmasosaa Vaasan yliopiston opiskelijoista tulee sen lähialueilta, DI-opiskelijoista jopa yli 90 %. Kauppatieteiden lukijat tulevat muita useammin laajalta alueelta ja Vaasan yliopiston kauppatieteellinen tiedekunta onkin tässä suhteessa Suomen valtakunnallisin kauppatieteiden yksikkö. Yliopistosta valmistuneista etenkin kauppatieteilijät myös sijoittuvat asumaan ja töihin muualle, muilta tieteenaloilta valmistuneet jäävät useammin lähialueelle. Valmistuneista noin kolme neljännestä on kauppatieteelliseltä puolelta. Etenkin lisensiaatit ja tohtorit pysyvät Vaasan seudulla.

Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmän (2001: 40) mukaan Pohjanmaa on niin sanottu innovatiivinen kasvualue. Etelä-Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa sen sijaan ovat innovatiivisuutta mittavien muuttujien suhteen Suomen keskiarvon alapuolella. Lisäksi Pohjanmaan koulutustaso on naapurimaakuntia korkeampi. Naapurimaakuntiin verrattuna Pohjanmaan tutkimus- ja kehittämistoiminta on huomattavasti suurempaa, mutta muihin korkeakouluihin verrattuna vähäistä. Vaasan yliopisto on ilmiselvästi vaikuttanut näihin tuloksiin. Yliopistolla on siis vaikutusta alueen menestymiseen, mutta vaikutukset jäävät maantieteellisesti melko pienelle alueelle.

Yliopiston henkilökunta näkee yliopistonsa pääosin alueellisena vaikuttajana. Toisaalta kuitenkin korostettiin myös sitä, ettei kansallista ja kansainvälistäkään tehtävää saa unohtaa. Jos tutkimuksen ja opetuksen taso ei yllä kansainväliselle tasolle, yliopisto ei pysty vaikuttamaan myöskään paikallisesti eikä alueellisesti. Yliopiston tärkeimpiä yhteistyötahoina nähdään yliopistot, muut oppilaitokset, yritykset, kunnat ja TE-keskukset. Yliopistolaisten mielestä yliopiston suhteita yhteiskuntaan tulisi yhä kehittää. Yliopiston ja ympäröivän yhteiskunnan välille tulisi luoda selkeä linkki, johon ulkopuoliset tahot voisivat aina yliopistolla ottaa yhteyttä. Lisäksi yhteiskuntasuhteiden hoidon ja alueellisen vaikuttamisen tulisi sisältyä jokaisen yliopistolaisen toimenkuvaan. Tällä hetkellä suhteiden hoito on harvojen aktiivisten varassa.

Myös yliopistoa ympäröivät tahot kokevat tärkeäksi, että yliopisto vaikuttaa alueellisesti. He toivovat nykyistä voimakkaampaa pyrkimystä alueen kehityksen edistämiseen. Parhaassa tapauksessa yliopisto nähdään koko entisen Vaasan läänin tai ainakin Vaasan lähiympäristön kehityksen veturina. Etenkin julkisella sektorilla on suuria odotuksia Vaasan yliopiston suhteen. Yliopisto on haluttu yhteistyökumppani.

Ympäristön ja yliopiston vuorovaikutuksen arvellaan lisääntyneen. Korkeasti koulutettujen vastaajien mielestä Vaasan yliopiston ja ympäristön vuorovaikutus on lisääntynyt eniten. Keski-Pohjanmaalla asuvat ja yrittäjät suhtautuvat asiaan epäilevimmin. Vaikka vuorovaikutus on kymmenen vuoden aikana lisääntynyt, lisäämisenkin varaa on, sillä suurin osa yleisöstä piti vuorovaikutusta yhä vähäisenä.

Yleisön suhtautuminen Vaasan yliopistoon on pääosin myönteistä. Yliopistoa pidetään asiantuntevana ja korkeatasoisena laitoksena, mutta ei kovin tunnettuna, ulospäinsuuntautuneena tai aktiivisena yhteiskunnassa. Myönteisin kuva yliopistosta oli korkeakouluopinnot suorittaneilla vastaajilla. Pohjanmaalla asuvilla on selvästi naapurimaa-kuntien asukkaita myönteisempi kuva yliopistosta.

Monet pitivät Vaasan yliopistoa melko tuntemattomana, näin etenkin kun etäisyys Vaasasta kasvoi. Korkeasti koulutetuille Vaasan

yliopisto on tutuin. Varsinkin pienissä yrityksissä se sen sijaan koetaan melko vieraaksi. Yleensäkin Vaasan yliopisto tunnetaan melko pinta-puolisesti: sen olemassa olosta tiedetään, mutta siihen tunteminen usein jääkin. Taloustutkimus Oy:n selvitys paljastaa, että suomalaisille nuorille Vaasan yliopisto on lähes tuntematon. Yliopiston kannattaisikin suunnata markkinointi toimenpiteitään nimenomaan nuorille, jotta tulevaisuudessakin yliopistoon saataisiin osaavia ja innostuneita opiskelijoita. Nuorten mielestä Vaasan yliopisto ei juuri näy julkisuudessa ja tiedonsaanti siitä on vaikeaa. Lisäksi he epäilevät opetuksen ja tutkimuksen laatua.

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet pitävät yliopistoa selvästi etäisempänä ja passiivisempänä yhteiskunnassa kuin muut korkeasti koulutetut. Taustalla saattaa vaikuttaa ammattikorkean asema nimenomaan yrityselämää lähellä olevan oppilaitoksena. Vaikutusta voi olla myös vallalla olevalla erimielisyydellä siitä, tulisiko ammattikorkeakouluopinnot ja yliopisto-opinnot rinnastaa toisiinsa. Yliopistot nähdään tässä keskustelussa usein ammattikorkeakouluja vastustavana tahona, mikä osaltaan voi vaikuttaa ammattikorkeakoulusta valmistuneiden asenteisiin yliopistoa kohtaan.

Yrityksissä suhtaudutaan työyhteisöistä epäilevimmin Vaasan yliopiston vaikuttavuuteen ja osaamiseen. Yrityksille – ja etenkin pienimmille yrityksille – yliopisto on jäänyt muita vieraammaksi ja etäisemmäksi. Tämä ehkä edellyttäisi yliopistolta erityisesti yrityksiin suunnattua tiedottamista.

Yliopiston ulkopuoliset tahot saavat pääosan yliopistoa koskevista tiedoistaan maakuntalehtien, yliopiston tiedotuslehtien ja esitteiden sekä yliopiston järjestämien seminaarien kautta. Jotta yliopiston tunnettuus lisääntyisi myös lähimaakuntia laajemmalla alueella, olisi tärkeää, että Vaasan yliopisto näkyisi myös valtakunnallisissa medioissa: päivälehdissä ja televisiossa. Tärkeä tiedotuskanava etenkin nuorta yleisöä tavoiteltaessa on Internet sekä yliopiston esitteet ja Vaasassa myös ilmaisjakelulehdet.

Vaasan yliopiston tarjoamien palveluiden hyödyntäminen ei ole ollut kovin runsasta. Eniten palveluja on hyödynnetty virastoissa ja

isoissa organisaatioissa sekä lähialueilla. Korkeasti koulutetut käyttävät yliopiston palveluja muita enemmän. Yliopistolla tulisikin miettiä, miten yliopisto voisi nykyistä paremmin palvella myös alueen runsaslukuista pienyritysten joukkoa sekä muitakin alueita kuin lähiseutuja. Miettimisen arvoista olisi myös se, miten vähemmän koulutetut saadaan ottamaan hyöty yliopiston tarjoamista palveluista; miten ilmeinen henkinen muuri saadaan purettua? Mielenkiintoinen ristiriita on siinä, että ruotsinkielisten kuva Vaasan yliopistosta tuntuu olevan jopa parempi kuin suomenkielisten, mutta palveluja he käyttävät selkeästi vähemmän.

Yliopiston saamat ulkopuoliset toimeksiannot ovat pääosin alueellisia ja valtakunnallisia. Eniten toimeksiantoja annetaan tutkimuksista. Myös koulutustoimeksiantoja on melko paljon. Yleisimmät perustelut Vaasan yliopiston valinnalle ovat olleet tutut henkilöt yliopistolla ja luottamus heihin sekä halu olla yhteistyössä oman alueen toimijan kanssa. Toimeksiantajat ovat olleet tyytyväisiä saamaansa palveluun.

Vaasan yliopiston toimeksiantajien mielipide suomalaisen korkeakoulutuksen tarkoituksenmukaisuudesta vaihtelee. Useimmiten sitä pidetään turhan teoreettisena. Koulutuksen tarkoituksenmukaisuus kuitenkin vaihtelee tieteenaloittain. Toisista saa pelkät pohjatiedot, jonka jälkeen työ opetellaan työpaikalla, kun taas toiset antavat suoraan valmiuksia työelämään. Jotkut vastaajat korostivat monialaisen koulutuksen merkitystä, toiset kapean ja syvällisen erityisosaamisen tärkeyttä. Yhteisenä toivomuksena kaikilla kuitenkin on käytännön työelämän tuominen osaksi opiskelua. Se voi tapahtua työharjoittelun, työelämästä tulevien luennoitsijoiden ja opettajien työelämäjaksojen kautta. Lisäksi oppiaineisiin kaivattiin johtamistaitoihin ja yhteistyötaitoihin panostavia kursseja. Nämä toivomukset pätevät myös Vaasan yliopiston kohdalla. Vaikuttaisi jopa siltä, että yliopistojen toivotaisiin muistuttavan enemmän ammattikorkeakouluja.

Yliopistolaiset ovat mukana monenlaisessa toiminnassa työnsä puitteissa ja sen ulkopuolella. Heidän jäsenyytensä eri tahojen toiminnassa ovat pääosin paikallisia tai valtakunnallisia. Yliopistolaisien vaikuttaminen alueen päätöksentekoon on kuitenkin pitkälti oman

aktiivisuuden ja henkilökohtaisen kiinnostuksen varassa. Yliopisto itsessään ei pyri vaikuttamaan päätöksentekoon kuin ehkä kehittämishankkeiden kautta tuomalla päättäjien käyttöön tietoa hyvistä toimintatavoista. Aktiivisuudessa olisi yliopistolla parantamisen varaa, etenkin, kun yhteiskunta tuntuu odottavan yliopistolta nykyistä aktiivisempaa roolia alueen kehittämisessä.

Kulttuurin kehittämiseen yliopistolaiset osallistuvat käyttäjinä ja tuottajina lähinnä omalla vapaa-ajallaan. Yliopiston oma aktiivisuus asiassa on pientä. Siinä yliopistolla olisi kehittämisen varaa. Yliopistolle voitaisiin perustaa esimerkiksi yliopistoalueen kulttuurikohteet kiertävä taidepolku. Myös kestävän kehityksen edistämässä yliopistolla olisi kehittämisen paikka. Se voi olla tulevaisuudessa jopa yliopiston imagokysymys. Esimerkiksi aiheeseen liittyvää koulutustarjontaa voisi lisätä. Tällä hetkellä kestävän kehityksen edistäminen on yliopistotasolla kuitenkin melko vähäistä.

Yliopistossa kertyy koko ajan inhimillistä pääomaa muun muassa koulutuksen ja tutkimuksen kautta. Jotta ympäristö hyötyisi siitä, sitä olisi aktiivisesti esimerkiksi lehtikirjoitusten kautta levitettävä ihmisten tietoisuuteen. Koulutus ja tutkimus ovat Vaasan yliopiston vahvimpia keinoja kansalaisten, yritysten ja julkisen hallinnon hyvinvoinnin lisäämiseksi. Yliopisto vaikuttaa myös alueen sosiaalisen pääoman kertymiseen, mutta yliopisto voisi ottaa nykyistä selkeämmän roolin eri tahojen yhteen tuojana ja verkostojen luojana.

Alueen ykköslehtien päätoimittajien mukaan Vaasan yliopisto on merkittävä toimija Pohjanmaalla. Etelä-Pohjanmaalla ja etenkin Keski-Pohjanmaalla se on toistaiseksi näkynyt vain vähän. Olisi kuitenkin toivottavaa, että Vaasan yliopisto lisäisi toimintaansa myös näillä alueilla, esimerkiksi osallistumalla Chydenius-instituutin toimintaan. Yhteiskunnan näkökulmasta tärkeintä Vaasan yliopistossa on se, että se houkuttelee alueelle nuoria, tarjoaa opiskelupaikkoja, aikuiskoulutusta, koulutus- ja tutkimuspalveluja alueen yrityksille sekä osallistuu alueelliseen kehittämistyöhön.

Päätoimittajat korostavat, että tulevaisuudessa yliopiston on entistä vahvemmin osallistuttava yhteiskunnalliseen keskusteluun ja oltava

tekemisissä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Alueen perinteet ja tarpeet tulee ottaa toiminnassa huomioon ja etsiä tutkimuksen kautta ratkaisuja alueen ongelmiin. Kilpailun opiskelijoista ja rahasta kiristyneessä yliopiston on markkinoitava itseään. Yliopiston tulee näyttää osaamisensa ja uudistua koko ajan. Vaikka yliopisto pyrkii vaikuttamaan alueellisesti, sen toiminnan on oltava myös valtakunnallisesti merkittävää ja tasokasta. Opetuksen laatu on säilytettävä siitäkin huolimatta, että määrärahat on sidottu valmistuneiden määrään. Teknillistä koulutusta tulisi kehittää ja pyrkiä erikoistumaan sillä alalla. Yhteistyötä niin kaupungin kuin ruotsinkielisten yliopistoyksiköiden ja muun ympäröivän yhteiskunnan kanssa tulee lisätä.

Jotta yliopisto olisi visionsa mukaisesti kolmen Pohjanmaan maakunnan yliopisto, kehittämisen varaa olisi toiminnassa Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla. Etenkin Keski-Pohjanmaan ihmisillä tuntuu olevan vallalla käsitys, että Vaasan yliopisto ei ole halunnut toimia heidän alueellaan. Tämä käsitys ei ainakaan edistä Vaasan yliopiston vaikuttavuutta alueella. Yliopiston tulisikin nyt selkeästi konkreettisin teoin tuoda esiin halunsa palvella koko laajaa Pohjanmaan aluetta eikä vain Vaasan seutua.

LÄHTEET

Haarti, Jan (2002). Vaasan yliopisto. Korkeakoulujen imago. Helsinki: Taloustutkimus Oy. 36s. + liitteet.

Hakuopas 2001 (2001). Vaasan yliopisto.

Härkönen, Leena (2002). Uusimaa imee koulutettuja maakunnista. Helsingin Sanomat 16.3.2002. s.A7.

Ilmonen, Kari (2001). Chydenius-instituutin alueellinen vaikuttavuus. Yliopistoihanteet muutoksessa. Chydenius-intituutin kotisivut. [siteerattu 23.11.2001]. <URL: <http://www.chydenius.fi/julkaisut/chynetti/artikkelit/chynetti07.html>>.

Kinnunen, Juha (2001). Korkeakoulujen alueellisen vaikuttavuuden arviointi. Kriteerejä vuorovaikutteisuuden arvottamiselle. Helsinki: Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 5: 2001. 26s.

Korkeakoulujen alueellisen kehittämisen työryhmä (2001). Korkeakoulujen alueellisen työryhmän muistio. Helsinki: Opetusministeriö. 170s.

Mikkonen, Kauko, Kai Stenman & Keith Bonnici (1993). Vaasan yliopiston vuorovaikutussuhteet. Vaasan yliopisto. Länsi-Suomen taloudellinen tutkimuslaitos. Julkaisuja No 45. 106s.

Määttä, Anu (1996). Vaasan yliopistosta valmistuneet työelämässä. Selvitys Vaasan yliopistosta vuosina 1990–1994 valmistuneiden, perustutkinnon suorittaneiden sijoittumisesta työelämään sekä arvioita koulutuksesta. Vaasan yliopisto. Rekrytointipalvelut. 93s.

Palm, Santtu (2002). Korkeasti koulutetut jäävät Vaasaan. Pohjalainen 14.3.2002. s.6.

Sainio, Sirpa (2002). Vaasan yliopiston maistereista viidennes jää omaan maakuntaan. Pohjalainen 21.3.2002. s.4.

Sijoittumispalvelu (2002a). Yliopistoissa tutkinnon 1997–31.7.2000 suorittaneet asuinmaakunnittain ja -seutukunnittain 2000 lopulla. Tilastokeskus. [siteerattu 27.3.2002.] URL:< http://tilastokeskus.fi/tk/he/kjt/taulukot/yli_taulukot.html>.

Sijoittumispalvelu (2002b). Yliopistoissa tutkinnon 1997–31.7.2000 suorittaneiden asuinalue 2000 tutkinnoittain yliopiston mukaan. Tilastokeskus. [siteerattu 27.3.2002.] URL:< http://tilastokeskus.fi/tk/he/kjt/taulukot/yli_taulukot.html>.

Sijoittumispalvelu (2002c). Yliopistoissa ylemmän korkeakouluasteen tutkinnon 1997–31.7.2000 suorittaneiden asuinmaakunta 2000 yliopistoittain. Tilastokeskus. [siteerattu 27.3.2002.] URL:< http://tilastokeskus.fi/tk/he/kjt/taulukot/yli_taulukot.html>.

Sijoittumispalvelu (2002d). Yliopistoissa tutkinnon 1997–31.7.2000 suorittaneiden asuinalue 2000 yliopistoittain. Tilastokeskus. [siteerattu 27.3.2002.] URL:< http://tilastokeskus.fi/tk/he/kjt/taulukot/yli_taulukot.html>.

Sijoittumispalvelu (2002e). Yliopistoissa tutkinnon 1997–31.7.2000 suorittaneiden työllistymisalue 2000 koulutusasteen ja alan mukaan yliopistoittain. Tilastokeskus. [siteerattu 27.3.2002.] URL:< http://tilastokeskus.fi/tk/he/kjt/taulukot/yli_taulukot.html>.

StatFin (2001). Tilastoja Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan väestöstä ja yrityksistä 1990-luvulla. Tilastokeskuksen kotisivut [siteerattu 14.11.2001]. <URL: http://statfin.stat.fi/statweb/index_NL.stm>.

Tilinpäätösasiakirja vuodelta 2000 (2001). Vaasan yliopisto. 59s.

Vaasan korkeakoulu. 13. lukuvuosi. Kertomus lukuvuodesta 1980–1981 (1984). toim. Mauri Palomäki. 77s.

Vaasan korkeakoulu 1990. Kertomus Vaasan korkeakoulun vuodesta 1990 (1991). toim. Arja Sallinen. 72s.

Vaasan yliopisto 1995. Vaasan yliopiston vuosikertomus (1996). toim. Sari Mattila. 24s.

Vaasan yliopiston vaikuttavuusstrategia ja toimenpideohjelma (2000). Hyväksytty yliopiston hallituksessa 4.12.2000.

Vaasan yliopiston valintaopas (1991). Vaasan yliopisto.

Vaasan yliopiston valintaopas (1996). Vaasan yliopisto.

Vaasan yliopistosta valmistuneiden sijoittuminen työelämään. Vuonna 1999 valmistuneiden työtilanne valmistumishetkellä. Vaasan yliopiston kotisivut [siteerattu 13.11.2001]. <URL:<http://www.uwasa.fi/rekryt/sijoittuminen/1999/>>.

Vaasan yliopistosta valmistuneiden sijoittuminen työelämään. Vuonna 2000 valmistuneiden työtilanne valmistumishetkellä. Vaasan yliopiston kotisivut [siteerattu 13.11.2001]. <URL:<http://www.uwasa.fi/rekryt/sijoittuminen/2000/>>.

Vuosikertomus 1999. Vaasan yliopiston vuosikertomus (2000). toim. Helena Kantanen. 44s.